

24

Colecția POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

M. SOLOMON - I.M. ȘTEFAN

Sahariana

EDITATĂ
DE REVISTA
**ȘTIINȚA
TEHNICĂ**

MAX SOLOMON — I. M. ȘTEFAN

SAHARIANA

povestire din era atomică

★ ★ ★ ★

Colecția Povestiri „Științifico-Fantastice”

24

REZUMATUL CAPITOLELOR APĂRUTE ÎN NUMERELE PRECEDENTE

În 1992, alături de trimiși ai tuturor popoarelor lumii, tânărul savant român Grigore Tăun, însoțit de frumoasa Roxana, pleacă să lupte pentru prefacerea Saharei într-o țară a vieții.

O explozie nucleară produce moartea unui grup de cercetători. Roxana moare. Tăun, grav atins, este supus unui tratament îndelungat, sub somn letargic. Tăun se trezește, după 50 de ani, într-un sanatoriu al țării născute din vechiul deșert, țară care poartă numele de Sahariana.

Ilona Erdely, o fată născută pe un satelit al lui Jupiter, unde naufragiasse un grup de cercetători cosmici, se găsește în același sanatoriu. Între Tăun și Ilona se leagă o puternică prietenie. Ei evadează din sanatoriu, deoarece nu puteau suporta supravegherea continuă și erau nerăbdători să trăiască viața societății sahariene.

Savantul Gromov, bătrîn prieten al lui Tăun, le povestește cum s-a născut Sahariana și îi pune în legătură cu tehnica, știința și viața Saharianei.

Profesorul Iuk se îndrăgostește de Ilona, care se simte puternic atrasă spre omul care reprezenta viața nouă, bogată, a Saharianei.

Dar pentru Tăun totul devine greu. Va putea el străbate uriașa distanță pe care a parcurs-o știința în 50 de ani? Și Tăun simte că o pierde și pe Ilona.

Cei doi prieteni, Grigore și Ilona, trăiesc o serie de momente în noua societate. Și unul, și celălalt doresc fericirea, după care aleargă omenirea întreagă. Pentru Ilona, „fața cerului”, cu părul roșu ca de aramă și ochii de culoarea albastrelor, drumul spre fericire pare să fie mai scurt. Tăun are de dus o luptă grea. În primul rînd cu sine însuși, apoi cu greutățile de a asimila cunoștințele științifice. Societatea sahariană îl ajută. Este trimis într-o expediție submarină de cercetare a zonelor de cutremure din centrul Africii. În cursul acestei expediții, Tăun, alături de noii prieteni: Stevens — conducătorul echipajului submarin — și Ilan, un tânăr elev, izbuteste să facă importante descoperiri. Și recapătă astfel încrederea în sine. Frint de oboseală, după o aventură în jurul unui vulcan în erupție, Tăun adoarme într-o cameră a submarinului.

LUCRĂRILE CARE VOR APĂREA ÎN COLECȚIA „POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE”

Nr. 25 — „BOȘIMANUL MAUKI”, roman de Rudolf Dauman

(traducere din limba germană)

Nr. 26-27-28 — „ASTRIDA”, roman de Mircea Brateș

Copertă—desen: D. IONESCU

Colinele sînt verzi și caldarimul străzilor e curat, doar cizmele miros a grăsimă și sudoare, a gaz vulcanic. Miroase puternic a gaz vulcanic. O sută, o mie, o mie de mii de cizme pășesc peste colinele verzi, peste caldarim.

Opriți-vă! Opriți-vă! Un milion de cizme pășesc, și oasele copiilor pîrîie sub călcîiele lor.

Ce înfățișare dureroasă are această față despletită!

De ce mi-ai omorît părinții? Bestii! Bestii!

Călcîiul cizmei năclăite de singe zdrobește feasta.

Sfîșiați! Incendiați! Nici un om viu, nimeni nu trebuie să scape!

Pluton, drepți! Foc! Foc! Foc! Foc!

Culcat, drepți! Culcat, drepți!

Soldatul întinde mina spre o floare care vestește primăvara. Mina înțepenește înainte de a atinge floarea.

A murit un om.

— Hai, băiatule, hai cu mine la Hiroșima! Hai la Nagasaki! Nagasaki, Hiroșima! Ha! ha! ha!

Un diavol vișiniu țopăie.

O cuvîntare despre demnitatea omenească, despre drepturile omului, despre libertate, fraternitate, egalitate. Cine ține cuvîntarea? O! Dar e nebunul plîngăreț din Boris Godunov. E nebunul căruia copiii i-au furat bănuțul.

Prin fisură țîșnește lava. Curge lavă peste tranșee și șosele. Oameni în uniforme cenușii, trîniți la pămînt, mestecă lavă fierbinte.

Explozia! A explodat bomba nucleară. Mașina de calcul statistic sculpă o bandă uriașă de cifre. O sută de mii de morți, cinci sute de mii de răniți...

— Cauți potasiu 40? Poftim, maestre! Îți dau potasiu 40. Sînt umbra umbrei omului spulberat la Hiroșima.

Diavolul vișiniu țopăie.

— Vrei acasă? Vrei la mama? Rămii aici. Aici va fi liniște — liniștea nesfîrșită a morții. Ascultă povestea mea:

A fost odată o civilizație. Civilizația era puternică și măreață. Eu am distrus-o. Eu, eu sînt stăpînul cimitirului!

Un cor de glasuri se aude de departe. Crește vocea corului. Se aude puternică vocea corului, în care se distinge limpede timbrul glasului puternic al lui Ihan. Și diavolul se chircește, se face mic ca o rimă. Dispare. Vocea corului cutremură zidurile.

— Cîinste celor care au luptat pentru ca omul să-și recapete demnitatea...

Tăun se trezi brusc și sări din pat.

— ...demnitatea.

Cuvîntul țîșnea din difuzorul radiotelevizorului.

Înima lui Tăun bătea să-i spargă pieptul. Se frecă la ochi. Se pipăi. Ce coșmar absurd! Din ce străfunduri întunecate au mai apărut acești strigoi blestemați ai trecutului? Ar fi vrut să vorbească cu cineva, să se scuture de imaginile coșmarului, care stăruiau în mintea lui.

Apoi îi înflori un zîmbet pe față. Își descifra visul. Auzise în somn fraze din piesa istorică radiotelevizată. Ele stîrniseră amintiri din diferite cărți citite în timpul convalescenței. Totul se suprapusese, se prefăcuse în imagini: oboseala lui fizică, amintirea mirosului de gaz vulcanic, în sfîrșit, senzația de eliberare pe care o trăise.

Ilan intră în cabina de odihnă. Il văzu pe Tăun pe marginea patului, cu părul răvășit, cu brațele atârând de-a lungul trupului, și dădu să se retragă. Dar Tăun îl opri.

— Intră, Ilan. Vreau să stăm de vorbă.

— Credeam că dormi. Te-ai dus la culcare acum un sfert de oră... și presupuneam că, după o zi ca asta, ai adormit de mult.

— Am adormit, Ilan. Și am avut un vis. Un vis rău și stupid.

— Visezi și dumneata? Nu știi de ce credeam că oameni ca dumneata nu visează.

Crisparea de pe figura lui Tăun se topea. Lumina zimbetului îl stăruia pe obraji.

— O ipoteză greșită, Ilan. Visez destul de des. Visul este și el un fel de confruntare cu lumea, în care ideile sînt înlocuite cu imagini izvorite din trecut și prezent, din împliniri trăite sau auzite, din temeri și speranțe. Trebuie să spun chiar că visurile îmi ajută uneori să-mi limpezesc gîndurile. Uite, chiar coșmarul prin care am trecut mi-a deschis o perspectivă nouă.

— Dar ce-ai visat?

— Am avut viziunea trecutului omenirii, a epocii în care milioane de oameni, milioane de forțe active, erau măcinate de război.

Și am ajuns să înțeleg mai bine frumusețea vremurilor pe care le trăim. Cît de neînsemnate îmi apar acum neliniștile mele, cît de absurdă mi se pare acum ideea de a mă retrage din munca de creație a saharienilor.

— Tu, prietene Tăun, care știi atîtea, te-ai putut gîndi să renunți? Este într-adevăr atît de greu să devii cercetător? Dintre toți elevii clasei mele, sîntem doi care am hotărît să luăm calea aceasta. Mă sfătuiеști să mă opresc?

— O, nu, nu! Ceea ce a fost valabil, sau mi s-a părut valabil, pentru mine nu este în nici un caz valabil pentru voi. Epoca de astăzi, epoca voastră, ne îngăduie într-adevăr să năzuim la ceea ce făurim și să făurim ceea ce năzuim. Urmează-ți calea, Ilan. Visează și înfăptuiește! Aceasta este legea zilelor noastre, pentru care au luptat generații de eroi. Este legea demnității omenеști.

— Și despre dragoste ce părere ai, prietene Tăun?

Întrebarea lui Ilan țîșnise pe neașteptate.

Tăun se ridică în picioare, făcu cîțiva pași prin cabină, apoi se întoarse către finărul lui prieten și, mîngîindu-i cîrionții, răspunse la întrebarea lui.

— Am o părere foarte bună despre dragoste... Este începutul și lumina vieții. Tu iubești, desigur, nu?

— Nu sînt încă sigur. Vezi, prietena mea are o altă concepție despre viață. Asta ne cam desparte.

Tăun ar fi zîmbit, poate, dacă micul savant din fața lui nu i-ar fi fost atît de drag, dacă nu s-ar fi temut să-și rănească prietenul de 16 ani.

— Și ce anume gîndește prietena ta?

— Ea crede că este suficient să te dăruiești cu trup și suflet unei pasiuni minore pentru a-ți umple viața. Vrea să-și închine existența dansului și neglijează toate celelalte preocupări. E gata chiar să renunțe la școala teoretică. Între noi se cascadează astfel o adevărată prăpastie.

Tăun îl apucă pe Ilan de umeri, mîngîietor, cu duioșie.

— Iubește fata, dragul meu! Las-o să danseze! Dansul ei va da aripi visurilor omenеști, visurilor tale științifice.

— Și ce va fi mai tîrziu?

— Mai tirziu vei înțelege că știința și arta sint surori gemene și că amindouă izvorăsc din dragostea pentru om, pentru viață. Și acum, să ne culcăm. Visează la prietena ta, la viitorul vostru. Voi visa și eu la fel — la tinerețe, la viitorul omenirii și la dragoste, Han. Da, la dragoste!

Se culcară, după ce hotărîră ca Tăun s-o cunoască și el pe lanca. Încordarea dispăru curînd din ultima fibră a ființei lui Tăun. Se cufundă de astă dată într-un somn adînc, fără vise — primul lui somn fără vise.

Capitolul XXVI LA ZEUL VIETII

Cîtă vreme se temuse pentru Grigore, Ilona nu se prea gîndise la propria ei soartă. Era stăpînită de un sentiment de remușcare. Se întreba dacă are dreptul să-și trăiască propria ei existență, dacă are dreptul la iubirea clocotitoare a lui Iuk.

În perioada de pregătire a expediției, cînd Tăun se cufundase într-o singurătate populată doar de cărți, filme și reviste științifice de specialitate, Ilona avusese deseori prilejul să discute problema lui cu fratele ei, Șandor, care terminase de curînd tratamentul de adaptare în sanatoriu.

Lui Șandor îi era greu să înțeleagă frămîntările surorii lui, după cum îi era greu să înțeleagă orice probleme sufletești delicate.

— Cînd în jurul tău sînt atîtea lucruri care așteaptă să le vezi, să le încerci, să le înțelegi, să le transformi, îi spusese el o dată, ce rost ar avea să cauți mereu în tine, să-ți pui întrebări fără rost, să-ți crezi probleme de conștiință?

Șandor își întocmise, cu ajutorul lui Iuk și al lui Gromov, care se interesaseră de „tehnicianul cosmic“ încă de pe vremea cînd se mai găsea în sanatoriu, un plan amănunțit de vizitare a marilor unități de producție, a stațiilor de comandă a ploii, a uzinelor producătoare de cosmoavioane. Pe el nu-l îngrozea cituși de puțin mulțimea cunoștințelor tehnice pe care trebuia să și le însușească, pentru a se putea încadra definitiv în viața sahariană.

— Ce-au putut să facă alții voi putea și eu, avea el obiceiul să spună. Totul e o chestiune de timp și de organizare. Înțelegi, fetiço, de organizare.

Și nu se grăbea. Cînd se găsea în fața unui mecanism nou, îl examina atent, mai întîi ca formă generală, apoi piesele componente fiecare în parte. Întreba, își nota răspunsurile, se întorcea a doua și a treia oară și, dacă era nevoie, a zecea oară, iar pe urmă — după ce totul era clar — făcea cu minuțiozitate schițele, își însemna cotele și trecea mai departe.

La fel de sistematic cum trata problemele tehnice, discuta Șandor și problemele de viață.

— Ești o femeie tînără. Acesta-i punctul 1. Iuk este de o vîrstă apropiată de a ta. Acesta-i punctul 2. Se pare că vă simțiți bine împreună. Acesta-i punctul 3. Concluzia logică: uniți-vă și încercați să vă faceți unul pe altul fericiți, dacă socotiți că în asta se găsește fericirea...

Ce obligații ai față de Tăun? De altfel, el nici nu-ți pretinde nimic. Ai dat dovadă de suficientă naivitate și donchișotism evadînd împreună cu el din sanatoriu ca dintr-o închisoare.

— Echilibrul stabil! îi strigase, la ultima demonstrație de acest fel, Ilona. Tu n-ai inimă, ești un automat de raționamente.

— Și crezi că echilibrul nestabil este de preferat? Crezi că născocirea dramelor sufletești innobilează cumva viața?

— Cred... cred... că nu te deosebești cu nimic de o mașină de calculat! răspunsese Ilona enervată.

Asemenea discuții aveau deseori loc între cei doi frați. Șandor nu înceta s-o îndemne să se integreze în viața adevărată, să devină — cum spunea el — un șurub în această minunată mașină a omenirii.

Ilona ar fi fost de acord cu acest sfat dacă n-ar fi venit de la Șandor. Adesea o ispăsea dorința să pornească la o muncă organizată. Treburile ocazionale la care o puneau Iuk la școală sau în laborator nu-mai ajungeau.

Într-o zi, după convorbirea televizofonică cu Tăun, se afla cu Iuk și cu fratele ei pe terasa locatoriului. Ilona îi puse lui Iuk, fără colîșuri, întrebarea care o frământa în ultimul timp.

— Unde mă sfătuiești să muncesc?

— În sfârșit, o preocupare înțeleaptă, remarcă Șandor.

— Nu te-am întrebat pe tine, statuie a cuminenței! spusese îmbujorată Ilona.

Iuk o învăluie cu o privire plină de dragoste. Analizase de o sută de ori această problemă. Se gândise, de pildă, la casele de copii, la munca de educație de acolo, dar socotea că Ilona nu avea încă stabilitatea sufletească și nici experiența necesară pentru o activitate atât de complexă cum e creșterea copiilor. Școala pune aceleași probleme. Educarea tinerilor cere forță, stăpînire de sine, siguranță. Față în față cu o clasă, profesorul își găsește sprijinul în cunoașterea și stăpînirea sufletelor celor pe care trebuie să-i educe. Duiosia, dragostea de oameni nu sînt suficiente. Ar fi putut oare Ilona mînuî sancțiunea? Nu, hotărît că nu. Cu toată educația primită în anii trăiți în casele de copii, adolescenții mai sînt în stare să lovească în slăbiciune cu cruzimea inconștienței.

Munca medicală? Pregătirea Ilonei ar fi asigurat adaptarea ei rapidă. Dar o asemenea ocupație nu era, după părerea lui, destul de interesantă. Așa era oare într-adevăr? Poate faptul că tocmai această muncă era mai străină de preocupările lui Iuk îl făcea să gîndească în felul acesta. Dar, în definitiv, n-avea el dreptul s-o ajute la fiecare pas, s-o sprijine în prima ei perioadă de muncă organizată?

Răspunsul pe care-l dădu acum fusese pregătit demult. El era justificat de o serie de argumente: cunoștințele biologice ale Ilonei, metodele fizice folosite în industria biologică — deci apropierea de specialitatea lui Iuk — interesul pe care îl stîrnise Ilonei activitatea microorganismelor sintetice, cu prilejul primei ei vizite la uzina de sinteză a zahărului din bioxid de carbon.

— La uzina Bios-Alfa!

Ilona se așteptase la o sugestie mai vagă. Indicația directă, concretă a prietenului ei o descumpănî. Nu știu cîteva momente ce să zică și îl privea cu întrebări nerostite în ochi.

— De îmbătrînit, n-ai să îmbătrînești acolo, continuă Iuk, după cîteva clipe de tăcere. Vei avea însă prilejul să participi la rezolvarea unor probleme pasionante. Vei învăța în domeniul în care ți-ai început pregătirea, vei cunoaște acolo oameni noi și vei lega prietenii cu fete de vîrsta ta. Vei intra definitiv în activitatea Saharianei.

Iuk, la rîndul lui, avea să fie destul de mirat la auzul răspunsului hotărît al Ilonei.

— Mă duc la uzina „Bios-Alfa“ ! Dar să știi că nu mă va conduce nimeni. Nici tu, Iuk, nici tu, Șandor. Sînt hotărîtă să pornesc la drum fără ca nimeni să mă țină de mină. Spune-mi numai cu cine trebuie să vorbesc.

Șandor nu se putu stăpîni să observe răutăcios :

— Eroina pleacă la cucerirea lumii !

Dar nici Ilona și nici Iuk nu luară în seamă ironia.

— Trebuie să vorbești cu Zeul vieții. Așa i se spune biologului Habarani, care a studiat timp de 70 de ani biochimia plantelor și coordonează astăzi activitatea uzinei de sinteze biologice. Îl găsești oricînd în laboratorul central al uzinei. Ar fi fost poate bine...

— Nu, Iuk, nici o recomandare ! Fii fără grijă ! Și acum să mergem. Era vorba să vedem ați „Reflectare“. Nu mai este decît un sfert de oră pînă la începerea spectacolului și, de data aceasta, nu vreau în nici un caz surogat televizat.

Cîteva minute mai tîrziu, admirau tustrei echipa Teatrului clasic, care prezenta strălucita piesă a dramaturgului saharian Ones Sartan. Era o dramă de idei pe tema : spiritul omului neechilibrat, cu răni sufletești, oglîndește deformat lumea.

Uzina vieții se înălța pe o colină de la nordul orașului. Pe o rază de 500 de metri de jur împrejurul clădirilor nu circula nici un vehicul. În vecinătatea zonei prohibite, se întindeau „zonele colorate“, întinderi acoperite cu o vegetație pigmentată în cele mai diferite nuanțe. Erau plantațiile experimentale ale uzinei, unde se încerca vitalitatea organismelor vegetale sintetizate.

Cu părul strîns sub o panglică verde, Ilona pășea pe una dintre aleile care duceau către poarta principală prin care se intra în uzină. Nu mai era decît la o mică distanță de aceasta, cînd se auziră trei semnale scurte. Becuri roșii de semnalizare se aprinseră pe întreg frontispiciul circular al clădirii.

Ilona nu dădu nici o atenție semnalelor. Se îndrepta spre poarta de intrare, cu toate gîndurile concentrate asupra apropiatei ei întîlniri cu Zeul vieții.

Dar deodată începu să se întîmple ceva care nu mai putea scăpa atenției ei. Clădirea uzinei se scufunda, devenind tot mai scundă. Mișcarea era destul de rapidă, căci Ilona vedea cum ferestrele se apropie de sol și intră în pămînt. Încercă, fără succes, să lupte împotriva senzației de amețeală care o cuprinsese.

Acum uzina dispăruse pur și simplu, iar aleea pe care pășea se deplasa lin spre golul rămas în mijlocul clădirii. Din toate părțile, de jur împrejurul prăpastiei căscate, aleile radiale se îndreptau spre centru. În cîteva secunde, ele se îmbucară. Platforma astfel creată, pe care se găsea și Ilona, începu apoi să coboare. Deși scufundarea nu era mai rapidă ca aceea a unui ascensor, fata simțea un gol ca acela de care se plîngeau pasagerii aerieni ai trecutului cînd avionul intra într-o zonă rarefiată.

Era inutil să încerce să atragă atenția prin strigăte. Pe deasupra îi era și groază de ridicolul situației în care se găsea.

Cam la zece metri deasupra capului Ilonei, apără o nouă platformă. Acum se găsea într-un spațiu închis, puternic iluminat.

Totul nu durase mai mult decît cîteva zeci de secunde.

Nimic nu se mai mișca.

După trecerea primei spaime, Ilona examinează cu atenție locul unde se afla. Văzu niște palete a căror subțirime le făcea transparente. Ieșiră din pereții laterali ai incintei, purtate de cîteva axe fine.

Dar ce se întâmpla oare cu ea? Să fi fost de vină emoția? Simțea o greutate din ce în ce mai mare la respirație. O senzație de lipsă de aer, de sufocare, punea treptat stăpînire pe ea.

Și, dintr-o dată, simți că puterile o părăsesc. Se clătina. În minte i se învălmășeau amintiri îndepărtate. O străfulgeră gîndul morții. Cu un efort suprem, se apropie de instalația de palete transparente și se prăbuși fără simțire peste un ax, care se frînse sub greutatea trupului ei.

*

Tehnicianul de serviciu de la postul de termostatare al uzinei era uimit. Nu înțelegea ce se petrecea astăzi cu indicatoarele de temperatură. Stabilizarea temperaturii era o condiție esențială pentru cercetare. Scufundarea uzinei, pe lângă celelalte mijloace obișnuite, asigura nu numai o temperatură constantă, ci evita și perturbații datorită curenților de aer. De obicei, stabilizarea temperaturii, pînă la miime de grad, era o problemă simplă. Se scufunda uzina, iar după închiderea celor două platforme și rarefierea aerului din spațiul dintre ele (în scopul creării unui spațiu izolat față de mediul exterior), după punerea în funcțiune a termoreguletoarelor, temperatura necesară în laboratoarele izolate era întotdeauna perfect asigurată pînă la zecime de miime de grad și pînă la milionime în cazuri speciale.

Ora termostatării absolute, adică ora scufundării, era timpul celor mai interesante experiențe în laboratoarele uzinei.

Acum, însă, acele indicatoare nu voiau să stea locului. O încăpățînată miime de grad suplimentară și o tendință ușoară de creștere indicau o sursă de căldură undeva în spațiile izolate. Și în timp ce manevra supapele de evacuare, încercînd să învingă neregularitatea ivită, semnalul de alarmă luminos îi indică ruperea axului la aparatul care înregistra viteza mișcării moleculare.

O intervenție imediată era necesară.

Tehnicianul de serviciu anunță pe coordonator și stațiile de cercetare. Deschise pe urmă repede canalul de acces către spațiul care trebuia controlat, lăsînd să pătrundă acolo aerul atmosferic.

Insoțit de membrii echipei de depanare, el se urcă cu ascensorul în zona indicată.

S-ar fi așteptat la orice altceva decît îi fu dat să vadă. O femeie în nesimțire zăcea prăbușită peste axul aparatului de măsurat viteza mișcării moleculare în camera de vid. Un accident fără precedent la Bios-Alfa!

Honei i se făcu imediat tratamentul de readucere în viață, folosindu-se mijloacele de intervenție potrivite. Ea se trezi pe jumătate blîuguind cuvinte fără sens pentru cei din jur: „participare”, „submarin”, „luk”. Apoi din nou „luk”. Il chema pentru a treia oară în clipa cînd se trezi de-a binelea.

O liniștiră zimbetele oamenilor din jurul ei, îmbrăcați în salopete care păreau de mătase viorie.

I se dădu să bea un lichid înviorător și curînd își aminti de împrejurările care o aduseseră acolo. Roși pînă în virful urechilor. Făcuse o boacănă și începuse să-i pară rău că nu se lăsase condusă.

*

În camera coordonatorului general, agitația era neobișnuită. Zeul vieții era furios.

— Cine a îndrăznit să tulbure activitatea uzinei? Ce sînt aceste povești bizare? Să fie scoasă imediat din uzină musafira nepoftită!

Asistenta lui Habarani, Magda, așteptă ca maestrul să-și verse focul. Intervenii abia după ce-l văzu mai liniștit.

— Este vorba de un caz cu totul deosebit. Tinăra vine pentru întâia oară în uzină, după ce i s-a făcut un tratament complex de readaptare. Și-a pus toate nădejdiile în noi. Ar fi bine s-o vedeți.

Habarani nu obișnuia să-și întrerupă studiile și să flecărească de-a surda cu oamenii. Dar cuvintele asistentei îl făcură să treacă peste obiceiurile de toate zilele. Mai bombăni citva timp și apoi spuse scurt:

— În sfârșit. Trimiteți-o la mine!

*

Ilona păși în cabinetul Zeului vieții cu inima cit un purice. Altfel, cu totul altfel își închipuise ea condițiile în care avea să înceapă discuția cu el. Acum trebuia să se prezinte ca o vinovată, ca o școlăriță care a făcut o poznă.

Se îndreptă totuși fără ezitare spre masa de lucru a lui Habarani, masă care era de fapt platforma unui microscop electronic orizontal.

Dar ce era oare cu aceste priviri ale savantului? Ce avea de gând omul din fața ei, care o privea ca pe o arătare?

Ilona se opri buimăcită. Invățatul n-o pofti să șadă, nu făcu în general nici un gest. Privea ca hipnotizat la capul, numai la capul ei.

Ilona bișuiu ceva, Dar se opri imediat. Căutătura lui Habarani îi făia curajul din rădăcini. O nedumerire amestecată cu spaimă o îndemneau să plece, să fugă din fața lui.

Ridicându-se cu un zîmbet triumfător, care avea ceva solemn, Habarani exclamă:

— Pigmentul jupiterian!

Imediat după aceasta, savantul se trezi parcă dintr-o reverie. Iși ceru iertare pentru atitudinea lui ciudată și o rugă să-l înțeleagă. Apariția ei însemna pentru el o surpriză pe cit de neașteptată, pe atit de deosebită.

O pofti să șadă și îl explică, în sfârșit, motivul primirii pe care i-o făcuse. Părul Ilonei avea o culoare și strălucire identică cu aceea a unor fibre vegetale realizate de el în laborator. Acestea fuseseră obținute în condiții similare celor care ar fi existat într-o seră cosmică aflată pe un satelit jupiterian, sub tripla influență a radiațiilor solare, a radiațiilor reflectate de Jupiter și a radiațiilor cosmice.

Arareori îl înșelau pe el impresiile directe, senzoriale. Era convins că la analiză se va dovedi că firele de păr ale Ilonei conțin pigmentul pe care el îl numise „jupiterian“. Si dacă era așa, întreg eșafodajul teoriei pe care o construisese cu privire la raportul dintre condițiile complexului de radiații și pigmentii animalii și vegetali trebuia abandonat ca nevalabil.

Însemna că și în alte condiții, în condiții terestre, se pot forma pigmentii cuprici. Înfirmarea teoriei lui era tot atit de importantă ca o descoperire. Pînă acum pigmentul fusese descoperit numai în condiții extraterestre sau realizat în laboratoare.

— Înțelegi acum de ce te-am privit atit de stăruitor, incheie el. Trebuie să știi că ești purtătoarea unui argument experimental unic. Ești singura purtătoare animală, terestră a pigmentului pe care l-am botezat jupiterian. De aceea nu mă pot opri să-ți cer o buclă din păr.

Ilonei îi venise inima la loc. Era chiar bucuroasă că lucrurile luaseră această întorsătură. Și, înțelegînd că invățatul nu știe nimic despre originea ei cosmică, îi spuse:

— Îmi pare bine că nu înfirm, ci confirm teoria pe care ați elaborat-o. M-am născut pe un satelit al lui Jupiter!

Habarani, bătrînu Habarani, Zeul vieții, sări ca un adolescent din fotoliul său. Începu să alerge prin cameră fără noimă, bolborosind cuvinte al căror înțeles Ilona nu-l cunoștea. Apoi, ca și cum și-ar fi amintit de un lucru esențial, trecu repede în fața televizofonului de masă și strigă:

— Magda, Magda! Adu-mi cultura de mușchi jupiterieni!

În așteptarea asistentei, Habarani se așază pe un taburet lingă Ilona. Privea fascinat, cu ochi de îndrăgostit, părul ei. Fata aceasta îi aducea pe neașteptate un răspuns pe care numai o întâmplare extraordinară, cu totul iesită din comun, putea să-l aducă. Natura îi făcuse un dar minunat. Și el trăia cu intensitate, cu o adevărată voluptate, bucuria descoperirii, acea bucurie care-ți umple făptura cu senzația înfăptuirii.

Magda sosi, aducînd un platou de sticlă încărcat cu o vegetație arămie. Chiar o comparație făcută cu ochiul liber îți dădea certitudinea că Habarani nu se înșelase. Trebuiau totuși făcute analizele. Ilona își desfăcu panglica, și părul undui strălucitor peste umerii ei. Tăie apoi o buclă cu bisturiul pe care i-l dăduse Magda.

— Prima jertfă a jupiterienei pe altarul științei, spuse Habarani, luînd din mîinile Ilonei bucla purpurie și punînd-o cu grijă pe platoul cu mușchi.

Magda zîmbi șiret.

— Maestre, vă atrag atenția că era cît p-aci să comiteți o neîn-găduită eroare științifică cînd v-am anunțat-o pe accidentata noastră.

— Recunosc, recunosc de o mie de ori, draga mea. Și vreau să-mi ispășesc greșeala. Spune, trimisă a plaiurilor jupiteriene, ce dorești? Îți vom îndeplini orice dorință, ca în basmele orientale.

— Vreau să lucrez aici, spuse fără ocol Ilona.

Habarani rîse din toată inima.

— Bine, dar asta-i prea puțin. Ne dai, în loc să ceri! Hai, Magda, să conducem pe oaspetele nostru prin uzină. Și să facem așa încît să rămînă la noi.

— Aș vrea să spun că știu cîte ceva despre... început Ilona.

— Chiar dacă n-ai ști nimic, ai și dat suficient științei pentru a merita să lucrezi cu noi, o întrerupse Habarani. Dar cred că vei putea da mai mult. Ai dovedit stăpînire de sine, atît cu prilejul închiderii în camera de vid cît și atunci cînd te-am întîmpinat ca un zănatic. Ai deci o calitate importantă, care se cere cercetătorului. Restul va veni de la sine. Să dăm o raită prin secțiile casei noastre.

Porniră tustrei. În sala sintezelor de albumină, Habarani îi descrie Ilonei aparatul de producere a cîmpurilor magnetice, care creau una dintre condițiile necesare pentru sinteza componenților optic-activi ai albuminei.

— Azotul, carbonul, hidrogenul, sulful și oxigenul se combină aici, dînd amino-acizi cu aceleași proprietăți ca ale amino-acizilor naturali. Visul lui Pasteur și al zecilor de chimiști ai veacului trecut, de a realiza sinteza substanțelor optic-actieve, este aici realitate de fiecare zi.

— Aceasta este materia primă pentru sinteza albuminelor. Producem aici 840 de tipuri de albumină. Ovalbumina este substanța de consistența și aspectul albușului de ou, pe care o vezi acolo, curgînd din reactorul de cuarț, înspre secția de sinteză a microorganismelor.

În secția unde se sintetizau microorganismele, Ilona avu prilejul să observe procesul de creare a unor bacterii inexistente în natură, a căror folosire o cunoscuse cu prilejul vizitei făcute la uzina de zahăr sintetic.

În vase transparente, de diametre uriașe, se vedeau aici mase colorate care păreau inerte. Privite însă cu macro-microscopul, aparat optic de mărire cu un obiectiv de un metru diametru, puteai observa mișcarea complicată a unor microorganisme monocelulare de cele mai diferite nuanțe.

— Ce este cu aceste culori? întrebă Ilona.

— Sînt substanțe introduse în mediul de cultură al bacteriilor, substanțe care determină cele mai complicate reacții acolo unde aceste bacterii sînt folosite. Unele dintre ele sînt toxice șiucid bacteriile producătoare de boli, altele sînt catalizatori chimici de mare eficacitate, care ajută la sinteze de substanțe organice.

Ilona urmărea atentă explicațiile. Tehnicienii din laboratoare o priveau cu interes pe această vizitatoare deosebită. Îi descriau procedeele de lucru, îi prezentau detaliile tehnice ale observării proceselor de dezvoltare a culturilor.

Și Ilona nici nu simțea cum trece timpul. Ea urmărea, trecînd din sală în sală, drumul sintezelor substanțelor vii, al sintezei organismelor. În camera presiunilor mari, se familiariză cu metodele de realizare a unor presiuni de milioane de kilograme pe centimetrul pătrat, care comprimau substanțele pînă la dispariția spațiilor intermoleculare. Temperaturi apropiate de zero absolut și temperaturi de zeci de mii de grade, presiuni de a miliardă parte dintr-un milimetru de coloană de apă și presiuni de milioane de atmosfere erau condițiile de lucru care se realizau în aparatajul din diferitele incinte ale uzinei.

Un amănunt îi atrase în mod deosebit atenția. Cei mai mulți dintre tehnicienii minuiiau cu aceeași ușurință aparatura cu mina stîngă ca și cu mina dreaptă. În sala instalațiilor electronice de măsură văzu, de pildă, un tehnician care bătea clapele unei mașini de calculat și „țesea” cu cele cinci degete ale mîinii stîngi, înarmate cu niște degetare ascuțite, o țesătură formată din fire mai subțiri decît acelea ale pînzei de pîianjen. Era o grilă specială, pe care tehnicianul Yorg o proiectase și acum o executa calculînd cu grijă fiecare ochi al ei.

Ilona avu prilejul să afle că tot mai puțini saharieni au rămas cu defectul de a fi dreptaci. Acest defect, care se datorează asimetriei ponderale a corpului omenesc, adică faptului că ficatul face mai grea partea dreaptă a corpului, ceea ce duce la o dezvoltare inegală a mîinii și piciorului drept, față de mina și piciorul stîng, se îndrepta prin gimnastică specială și diferite exerciții fizice făcute încă din copilărie.

— Oameni care lucrau cu dreapta și stînga la fel existau și în trecut, îi explică Yorg. Leonardo da Vinci este un exemplu cunoscut. Mulți muzicieni celebri au fost ambidextri. În epoca noastră avem nevoie de multă dibăcie manuală și de aceea încercăm să ne facem mîini ca ale lui Leonardo, Paganini sau Pavlov. Nu reușim chiar toți, observă Yorg zîmbînd.

— Dumneata însă cred că îl întreci pe Paganini, spuse Ilona admirativ.

— Exagerezi! Vei avea poate prilejul s-o vezi pe Magda minuind numărătorul de bacterii și înregistrînd cu stînga comunicarea rezultatelor și interpretarea lor.

— Mă speriați! Și eu care credeam că în secolul automatizării, mîinile servesc doar ca ornament, că oamenii sînt în pericol să li se atrofieze totul, în afară de creier. Dar ce-i de făcut cu oamenii înăpoiți, ca mine, rămași cu defectul de a fi dreptaci?

— Nu e grav. Faci parte din majoritatea care mai suferă de pe urma acestui inconvenient pe planeta noastră. Le este deschisă posibi-

litatea de a realiza cu dreapta minunii, răminându-le stînga drept rezervă și... ornament.

Magdei nu-i prea plăcea sporovăiala lui Yorg. O luă de braț pe Iiona, îi spuse să nu-l mai asculte pe acest nesuferit Paganini II și să treacă mai departe, prin celelalte secții ale uzinei.

Înre timp, Habarani, care examina din loc în loc desfășurarea operațiilor și discuta cu tehnicienii, se apropie de cele două tinere. Trecu împreună cu ele în sala de producere a alimentelor artificiale inalterabile și a fesuturilor vii pentru intervenții chirurgicale.

Iiona nu-și putu reține o exclamație de uimire văzînd între altele niște ouă care se deosebeau de cele naturale prin dimensiunile lor uriașe și prin faptul că aveau o membrană transparentă, ce lăsa să se vadă întregul conținut protoplasmatic.

După ce mai colindară prin uzină, Habarani, Magda și Iiona se întoarseră în cabinetul maestrului.

Iiona simțea că nu se va mai dezlipi multă vreme de acest loc de creație, unde ghicea că se petrec lucruri și mai interesante decît cele pe care le putuse vedea în vizita ei fugară. Și deoarece Zeul vieții îi devenise atît de apropiat, de parcă l-ar fi cunoscut de cînd lumea, îl întrebă fără sfîiciune:

— Pînă unde va putea merge omenirea pe calea sintezelor biologice? Vreau să știu dacă credeți că vom putea crea animale vertebrate, dacă vom putea crea omul în laborator.

Zeul vieții zîmbea. Nu se grăbi cu răspunsul. Privind vitrina din fața lui, care cuprindea produse ale uzinei, Habarani părea absent. În cele din urmă, se hotărî să vorbească. Pentru Iiona? Pentru Magda? Pentru sine însuși?

— Oamenii, încep eu, societatea, își pun probleme pe care le pot rezolva cu puterile epocii lor. Așa spunea Karl Marx. Nu sînt tocmai acestea cuvintele folosite de părintele spiritual al societății noastre, dar ideea aceasta este. Și ea e tot atît de actuală acum ca și cu 200 de ani în urmă. Ar fi bine să-și amintească de ea mulți saharieni.

Este tot atît de important să cunoști limitele posibilităților epocii, pe cît este de important să întrevezi perspectivele deschise de cuceririle științei și tehnicii, de cultura omenească. Visul își are și el locul lui însemnat. Dar ce rost are să visezi lucruri fără sens?

Mă întrebî dacă vom putea crea... omul sintetic. Trebuie să spun mai întîi că viața, așa cum o vedem noi azi, este rezultatul unui lung proces de evoluție în care condițiile de mediu, de-a lungul milioanei de ani, și-au pus adînc amprenta pe întreaga structură fizică a plantelor și animalelor. În plus, la om cred că ar trebui să ținem seamă de faptul că el nu este numai un produs al istoriei naturii, ci și al istoriei societății. Dacă în unele împrejurări putem repeta în laborator ceva din istoria naturală, nu se poate face același lucru și cu istoria societății. Doar nu vom putea repeta în eprubete perioada comunei primitive, a sclavagismului, a feudalismului, a capitalismului, a socialismului. Munca și condițiile ei l-au creat pe om, cizelînd pe cel mai perfect vertebrat, produs al istoriei naturale și sociale, pînă la desăvîrșirea geniului uman, pînă la apariția unor oameni ca Newton, Shakespeare, Darwin, Marx, Lenin, Einstein. Asemenea condiții nu se pot repeta în camere de laborator. Nu! Este absurd visul claselor exploataților de a crea roboți umani.

Cunoașterea este mama înfăptuirii. De aceea nici nu-mi trece prin gînd să neg puterea omenească de a pătrunde pînă în tainele cele mai adînci ale anatomiei, fiziologiei și psihologiei vertebratelor superioare. Și, desigur, mai sînt foarte multe lucruri de descoperit pe acest drum.

În secolele trecute, oamenii ridicau ei înșiși ziduri chinezești în calea fericirii lor. Opreliști de tot felul născute din structura societății îi împiedicau să folosească uriașele posibilități ale științei și tehnicii. Aceste ziduri au căzut. Sintem constructorii fericirii omenești, ai fericirii noastre, înfăptuitorii visurilor noastre.

Habarani se opri și, ca trezit din visare, spuse :

— Dar unde am ajuns cu întrebarea ta, Ilona ? Am început să filosofez. Și, fiindcă nu mă pricep, fac filozofie ieftină. Deocamdată însă o să-ți spun miine în amănunt cum stăm cu sinteza mușchilor nutritivi. Este una dintre problemele noastre cele mai actuale. Și tu vei lucra la ea. Dacă nu-ți va plăcea, vom mai sta de vorbă. Și acum, la culcare ! Duceți-vă acasă ! La revedere și... pe miine !

Pe alea care ducea spre poarta uzinei, Ilona și Magda păseau alături. Ilona aflase poveștile de dragoste trăite de Magda, iar Magda devenise prima confidentă terestră a Ilonei. Se despărțeau două prietene. Și în inima Ilonei înmugurea o bucurie nouă.

Capitolul XXVII

INTERMEZZO

Străbunicul Iancăi, pictorul Gunarsen, era — cu cei 165 de ani ai săi — unul dintre oamenii cu adevărat bătrini din Sahariana. O asemenea vîrstă nu avea, la drept vorbind, ceva cu totul extraordinar. Încă din secolul trecut se cita cazul unei osefine care trăise 180 de ani, iar doi soți unguri se bucuraseră de cea mai lungă căsnicie din lume : 147 de ani.

Dacă în veacurile al XIX-lea și al XX-lea asemenea cazuri erau citate în tratate medicale și în cărțile de popularizare a științei, ca ceva ieșit din comun, în anul 2055 — datorită complexului de măsuri de longevitate, — fiecare centru orășenesc mai important se mîndrea cu cîteva zeci de locuitori de peste 180 de ani.

Asemenea lui Gunarsen, mulți dintre acești longevivi contemporani erau foarte activi. Pictorul organizase, de pildă, recent o expoziție, prezentînd pînzele realizate într-o călătorie întreprinsă în Țările Scandinave. La 143 de ani se apucase să invețe să cînte la pian.

Încăperea în care Ianca îi primise pe Ilan în după-amiaza aceea purta în toate amprenta gustului acestui om, a cărui vîrstă se apropia de două secole. Pictorul își amenajase aci o odăte în stil vechi, care să-i amintească de tinerețea lui. Iluminația se făcea cu becuri electrice, țesăturile mobilelor erau din fibre vegetale, într-un colț atîrna pe perete un străvechi orologiu, iar pe birou erau cîteva obiecte care aminteau și ele de vremuri de mult apuse.

Ședeau alături, pe canapeaua cu spătar înalt. Ilan povestea. Îi vorbea Iancăi despre călătoria submarină, despre geopaipator. Înălțașea cu aprindere succesul cercetării, îi descria amănunțit aparatele, instalațiile.

Dar Ianca părea absentă.

— La ce te gîndești, Ianca ?

— La ce nu-mi povestești tu, Ilan, astăzi, ca altădată
— Și despre ce ai vrea tu să-ți povestesc?
— Despre sufletul lucrurilor. Astăzi aș fi vrut să-mi vorbești despre sufletul lucrurilor submarine.

— Prostii, fantezie de copil! se revoltă Ilan. Rezultatele expediției noastre vor constitui o bază importantă în lupta împotriva calamității cutremurelor, pe care, de milioane și milioane de ani, făpturile pămîntului o îndură neputincioase. Și tu îmi ceri să mă perpelesc pentru un decor.

— Ilan, Ilan, nu trece pe lângă viață cu nasul în rigla de calcul! Trăiești din cifre și din formule și uiți de sufletul oamenilor și lucrurilor care te înconjoară!

— Sufletul oamenilor — înțeleg. Dar al lucrurilor? Ce vrei să spui?

— Da, există un suflet al lucrurilor, stăruie Ilan. Uite, odaia aceasta...

— Hala de vechituri a străbunicului tău, o întrerupse Ilan.

— Spune-i cum vrei să-i spui, dar să știi că aici, ca pretutindeni, lucrurile își au sufletul lor. Mai bine zis, putem să le însuflețim.

— Prin magie, poate.

— Nu, cu mult mai simplu. Împrumutându-le, cu fantezia noastră, o parte din emoțiile și gândurile care ne frământă, așa cum o fac de milenii artiștii și oamenii care știu să guste arta.

Se opri o clipă.

— Știi ceva, Ilan? Să facem, cum ai spune tu, o experiență. Dar nu de fizică și nici de chimie. Îți voi povesti despre toate câte sînt și tu nu le vezi în această odaie și vei trăi, împreună cu mine, un episod fugăr din viața lucrurilor. Vii în călătorie? Dă-mi mîna.

Ilan surise și se înclină ceremonios.

— Te urmez, Ilan!

...Cănapea e luminată vag de rază unei lămpi aflate undeva în celălalt colț al odăii. Un vâl des, ca o ceață, plutește în aer. Privite prin el, obiectele nu vor să-și păstreze nici forma, nici locul.

În sunetele muzicii mozartiene care-și răspindește suflul peste toate, statueta de alabastru a dansatoarei de pe pian și-a părăsit imobilitatea. Își întinde ușor în lături brațele, cu care își acoperea înainte, pudică, golițiunea, și începe să danseze. Pe urmă, cînd suprafața de pe pian devine prea mică, coboară, sărind grațios, pe covor și-și flutură mișcărilor delicate dintr-un colț al odăii în celălalt. Și după ce freacă așa un timp, cînd prăbușindu-se la pămînt, cînd învîrtindu-se frenetic în vîrfurile unui picioruș minuscul, se oprește deodată privind în sus înfiorată...

Cine e dușmanul care vrea s-o oprească? Cine încearcă să sugrume bucuria vagabondajului și nebulii ei de o clipă? Cine e lugubru personaj care vrea s-o întorcă înapoi, sus — pe pian —, să o facă să fie la fel de tristă și de împietrită ca înainte?

Înmărmurită și speriată, baletista privește în sus. Trupul ei zvelt se încovoie ca o ramură de floare tină îndoită de vîntul vrăjmaș. Mozart a amuțit.

Deasupra e chipul sever al orologiului de perete.

Totul în el este sobrietate și echilibru. E revoltat de cele ce se întimplă în jurul lui. Ar voi să le spună tuturor acestor necugetați gândul său.

— Incețaiți o dată cu năzbitiile! Fiți cuminți, liniștiți, vedeți-vă de treabă! Fiți ponderați, fiți serioși, fiți calmi! Viața trebuie trăită

cu măsură, cu multă măsură și... măsurată clipă de clipă. Luați pildă de la mine. Priviți cum știu eu să împart timpul în fracțiuni egale.

Și limba lui se plimbă tacticoasă, cu o viteză perfect uniformă, de la dreapta la stînga, de la stînga la dreapta. De fiecare dată cînd a ajuns la o extremitate, se aude o mică pocnitură. Nici o eroare și nici o întîrziere nu este posibilă.

Tic-tac, tic-tac, tic-tac...

Cadrantul rotund — perfect rotund — primește însemnarea exactă — perfect exactă — a arătătoarelor. Are o figură de savant morocănos. Se vede cît colo că totul e la el desăvîrșit. Cifrele, negre și reci, se înșiră una după alta în cerc, ca niște personaje solemne și simandicoase într-o procesiune.

Dedesubt atîrnă greutatețile cilindrice — perfect cilindrice —, care-i asigură mersul.

La el totul este sobrietate și echilibru.

— Nici o indulgență, pentru nimeni l rostește grav orologiul. Și ca o încheiere peremptorie, își sună din adîncurile ființei sale fără greș cele douăsprezece lovituri, care trebuie să convingă pe toți cei ce-l ascultă de zădărnicia lucrurilor omenești și de primatul indiscutabil al rațiunii asupra sentimentului.

Dansatoarea a rămas pe gînduri. Se vede că-l este teamă. Știe prea bine că a făcut un păcat. Și repede, repede, fuge într-un colț și se așază cuminte pe un scaun.

Orologiul a învins. Continuă să numere, superior, clipele — una, două, trei, patru, cinci, șase... Asta este: totul se reduce la număr și la judecată. Restul — copilării și nonsensuri.

S-a bucurat însă prea devreme. Portretul lui Liszt de deasupra pianului a început să vibreze, să se clatine. Repede, tot mai repede. Un timp nu se mai vede decît un vârtej. Peste cîteva clipe se întregeste însă, din involburare, omul. Părul îi flutură în vînt, mîinile îi freacă, ochii îi strălucesc. Deschide pianul, se așază pe taburetul mic din fața acestuia, și mîinile amîndouă se aruncă, avide de viață, pe clapele care le doresc.

Tabloul mare, de deasupra canapelei, învie și el. Tirolezii care dansează în mijlocul unei pajiști culeg repede cîteva flori, pe care le aruncă în odaie, și părăsesc pinza. Dau covorul înlăturî, își iau partenerele de mijloc și încep să le învîrtească. Pe urmă le saltă în sus și le învîrtesc iar, într-un iureș neîntrerupt.

Mîinile lui Liszt aleargă tot mai repede de-a lungul claviaturii. Uneori se opresc și execută un tremolo nebun, în care totul ajunge să fie o singură vibrație. Degetele nici nu se mai văd, ca spițele unei roți care se învîrtește cu mii de rotații pe secundă.

Pe masă, chipul unui Mefisto din pistol nu mai poate de bucurie. Diavolul coboară și el, vesel, ia de mijloc tiroleza cea mai frumoasă cu șorț verde și pălărioară roșie și joacă cu ea. Deodată se oprește. Și ceilalți se opresc.

Doar muzica își continuă zbuciumul. Doar ea mai însuflește odaia. Acum sună de parcă cineva ar cobori o mie de trepte în cîteva clipe. Mefisto contemplant ironic orologiul, și pasajul pe care-l execută Liszt pare hohotirea lui nebună.

De sus, chipul cadrantului privește cu muștrare toată scena. Limba ceasornicului își continuă nestîngherită calea, străjuită la stînga și la dreapta de greutatețile majestuoase.

— Nesăbuiților ! Descrrierăților ! Nelegiuțiilor ! Ce e cu voi ? De ce vă bucurați ? Nimic nu s-a întâmplat, nimic nu se întâmplă. În loc să jucați ca nebunii, ați face mai bine...

Dar cuviosul pastor Tic-Tac nu are răgazul să-și termine cuvîntarea. Mefisto îl apucă de limbă, trage... trage și, tocmai cînd spiritul rapsodiei lui Liszt a ajuns la capătul scării, orologiul se prăbușește cu un zgomot infernal de fier vechi pe parchet.

Cifrele de pe cadran par mai întii moarte, în fracurile lor negre, convenționale. Pe urmă, deodată se înviorază, trezite de muzică. Iși părăsesc doliul, colorîndu-se fiecare cu o altă nuanță vie, pînă ce cadranul are înfățișarea pestriță a unei cozi de păun. Se iau la braț și încep să danseze și ele, rotîndu-se cînd într-o parte, cînd într-alta.

Mîini nevăzute ridică de jos greutățile, apucîndu-le de lanțurile aurii. O dată în aer, încep și ele să se balanseze ritmic. Limba, prăbușită ca o victimă nefericită, se mișcă la rîndul ei. Nișel, apoi tot mai mult, pînă ce se ridică de jos și începe să execute în aer tîmbe fantastice, deasupra tirolezilor care și-au reluat dansul.

Și miinile maestrului agită febril clapele cuprinse de viață. Coardele pianului scot sunete care deșteaptă, rînd pe rînd, sufletele așipite ale obiectelor din odaie. Vasele goale se umplu de florile primăvăraticale ale covorului, păsărelele tapetului cîripesc fericite, metrul de lemn se ridică și el de la locul său și țopăie vesel, ca pentru a-și dezminți menirea exclusiv utilă. Biroul începe să se clatine greoi, plecîndu-se cînd într-o parte, cînd într-alta. Scaunele aleargă agitate de colo pînă colo, în timp ce fotoliile adînci par bătrîni înmărmuriți de spectacolul bucuriei acesteia fără margini. Pianul se ridică, împreună cu Liszt, în aer și începe să cînte odaia, involburat într-un abur argintiu. Clapele se aprind ca niște focuri vii cînd maestrul le atinge, iar uneori toată claviatura pare cuprinsă de incendiu.

Dar deodată feeria se destramă. Dansatoarea se așază la loc pe pian, Liszt închide în grabă instrumentul și se suie în portret, metrul se duce, rușinat, la loc. Mefisto se suie cu coada între picioare pe masă, iar păsărelele tapetului amuțesc. Satisfăcut, superior, pastorul-orologiu își întregeste mădularele zdrobite și-și rela locul cuvenit, ca să măsoare mai departe vremea.

— De ce te-ai oprit ? o întrebă Ilan pe Ianca. De ce s-a terminat ? Era atît de frumos !

— Din pricina noastră. Orongiul din noi a refuzat să mai pășească pe cărarea fanteziei.

— Hai, învie iar totuL. Te rog !

Mefisto deschide prudent un ochi. Cînd vede că nu-i nici un pericol, se ridică tiptil, coboară de pe masă și se îndreaptă spre ceas. Aici se oprește și se strîmbă cum poate mai urît, ca să scoată figura respectabilului orologiu din sărite. Apoi, cu un gest sigur, oprește limba. Și ceasul pare mort, ca un orator demagog căruia i-a pierit brusc, în mijlocul discursului, graiul.

Mefisto se întoarce cu fața spre canapea, face o piruetă grațioasă în direcția celor doi îndrăgostiți și apoi se instalează, cu pipa în gură, într-un fotoliu comod, de unde, puțînd grav, privește cu un zîmbet sarcastic limba înțepenită, iremediabil verticală, a celui care pretinse cîndva că, măsurînd vremea, poate să cuprindă viața.

Buzele lui Ilan se apropie visătoare de părul Iancăi.
Ianca șoptește :

— Vezi, iubitul meu? Acum timpul s-a oprit în loc. Durata nu mai curge.

O orchestră nevăzută întonează „Vraja focului“ din opera „Walkiria“. Pe calea argintie a razelor lămpii de masă, fiicele lui Wotan au pornit-o în ropotul sălbatic al cailor. Razele nu se opresc la plafon. Îl străbat și fug tot mai sus, purtând în lumina lor galopul nebun al amazoanelor...

Capitolul XXVIII

O ANIVERSARE CU PERIPEȚII

Locuința lui Gromov nu mai semăna în seara aceea cu cuibul înniștit al unui savant.

Ușile camerelor erau date înlături. Cele trei biblioteci deveniseră o singură încăpere mare, în care se mișcau oameni de vârste diferite: tineri studenți și învățați vîrstnici, fetișcane cu flori în păr și bătrînele, ca mătușa Maria.

Era aniversarea — între prieteni — a 100 de ani de activitate științifică a lui Gromov. Bătrînului îi plăceau adunările acestea, în care îl înconjură dragostea studenților, colegilor, prietenilor, rudelor sale apropiate. În orice caz, se simțea mult mai bine acasă, înconjurat de oameni poftiți de el, decît la sărbătorile oficiale, unde se rosteau discursuri oficiale și i se aduceau laude oficiale.

Celebrîndu-și centenarul de activitate, Gromov era bucuros că poate să sărbătorească izbînda definitivă a „tratamentului cu viață“ aplicat lui Tăun. De aceea, profesorul îl și rugase pe acesta să poftescă pe cine dorește. Printre oaspeți se numărau Ilan și Ianca, pe care Grigore urma s-o cunoască astăzi.

Venise și pictorul Gunarsen. Gromov și Gunarsen se cunoșteau de peste 50 de ani, de la centrul de tratament al bătrîneții. Gusturile lor comune în arta plastică și vederile lor opuse în problemele psihologiei creației încheaseră între ei puternice legături.

Cel mai activ personaj dintre toți oaspeții lui Gromov era, însă, fără îndoială, mătușa Maria, care circula mereu între odaia unde se strinseseră primii invitați și bucătărie. Purta o rochie care stîrnea chicotitul lăncăi și al studenților care o înconjurau. Deasupra rochiei avea un șorț de olandă cu dantelă.

Adusă puțin din spate, cu trupul pîrpiriu, cu părul de zăpadă, mătușa Maria trebăluia fără contenire. Și dacă nu erai de părerea ei, și se proptea în față și, privindu-te prin lentilele invizibile de presbitie, te apostrofa:

— Poate știți voi mai bine! Comandă-ți televizofonic puțină minte automată, tinere!

Mătușa Maria o rechiziționase pe Ilona în laboratorul improvizat ca bucătărie, pentru realizarea unei mese „ca acum o sută de ani“.

Pe mașina electrică, împrumutată de la Muzeul de antichități al orașului special pentru aniversarea intimă a centenarului, fierbeau sărmașuțe în foi de viță într-un cristalizator de sticlă greu fuzibilă, iar în cuptorul de calcinare cu infraroșii se coceau cozonacii pregătiți de mătușa Maria după o rețetă cunoscută numai de ea. Într-un balon uriaș, prins de un stativ, fierbea ciorba de pește, pentru care Ilona încerca să piseze, într-un mojar de agat din laborator, niște boabe de piper.

Alergînd neobosită de ici pînă colo, mătuşa Maria gusta mîncărurile, mirosea cîu vădită plăcere aburul care se ridica din cratiţele improvizate şi îşi exprima nostalgia pentru trecutele vremi, pentru farmecul gospodăritului.

— Ei, feiţo, ce ştii tu! N-ai cum să înţelegi. Tie ţi s-o fi părînd firească moda asta. Să mîncînci la esen mîncare fabricată în automate culinare, să te îmbraci numai cu haine făcute de alţii. Ce plăcut era altădată să-ţi împleteşti cu andrelele o flana după un model personal, să te odihneşti după ce derefecai prin casă. să-ţi primeşti soţul la masa unde îl aştepta o surpriză: un borş de crap, o ciorbă moldovenească, o pîitîie cu usturoi — ceva bun ca la mama acasă. Sfîntă vorbă! Acum tot farmecul acesta s-a dus. „Despulverizator automat“, „microclimat artificial“ şi Dumnezeu mai ştie ce.

Amuzată, Ilona pisa piperul. Intervenii cu un patos prefăcut, nu mai ca s-o mai stîrnească pe mătuşa Maria.

— Nu te înţeleg deloc. O dată pe an este, desigur, o joacă plăcută să găteşti sau să stergi praful. E ca şi cum ai îmbrăca un costum de acum zece secole pentru a juca o piesă istorică. Dar în general... Pe mine mă apucă fiorii cînd mă gîndesc că ar trebui să-mi pierd ore întregi cu desprăfuitul, măturatul şi toate celelalte. Asta-i robie sadea!

Mătuşa Maria se opri din treabă.

— Robie? Asta ţi-o fi băgat în cap nepricopsitul de nepotu-meu! se aprinse ea. Doar nu mă refer la condiţiile capitaliste. Eu vorbesc de condiţiile femeii eliberate, care, din dragoste pentru ai ei, îşi folosesc priceperea pentru a transforma căminul într-o lume intimă, plăcută, deosebită de celelalte.

— A, nu! Ilona îşi scutură coama de păr arămiu. Să mă ierţi, dar cred că bărbatul iubit aşteaptă de la noi mai mult decît un prînz sau o cină bună, pe care astăzi are unde să le găsească oricînd şi oriunde.

— Şi ce crezi, mă rog, că aşteaptă bărbatul de la soţie sau de la prietena lui?

— Cum vorbeşti şi dumneata, mătuşa Maria! Ce înţelegi prin „a lui“?

— Bine, fie, fără „a lui“. Soţia..., prietena... asa, în general.

— Cred că un prieten adevărat aşteaptă de la noi să-i înţelegem aspiraţiile şi să participăm la lupta lui, adică exact ceea ce aşteptăm noi de la el.

Un suspin greu răsună în laboratorul-bucătărie. Ripostînd parcă cuvîntelor ei neexprimate, veni răspunsul Ilonei.

— Mai mult de o zi n-aş suporta ocupaţiile astea, nici să mă tai!

*

În biblioteca ornamentată cu flori tropicale, se strînseseră vreo zece invitaţi.

Fratele lui Gromov, un cunoscut geograf, discuta aprins cu cîţiva colegi ai acestuia, de la Institutul din El-Solohu, despre posibilitatea prevederii şi combaterii taifunurilor. Mătuşa Maria îl luase la o parte pe Şandor şi încerca să-l convingă că nicăieri nu există locuri mai pitoreşti decît în Delta Dunării, unde se ducea de cinci decenii în fiecare vară.

Într-o nişă boltită, luminată de o lampă fluorescentă de forma unui ciorchine de strugure, Ilona îi descria lui Iuk amănunte inedite ale întîmplărilor de la Bios — Alfa. Îi vorbea mai ales despre Habarani, despre aprecierile acestuia.

— Cred și eu. Cine ar putea fi cu totul indiferent în fața unei fete a cerului? L-ai amețit doar și pe Gromov. Faci adevărate ravagii printre savanți...

Iiona tresări.

— Unde să fie Grigore și Gromov, Iuk? Nici unul, nici altul nu sînt de găsit. Am format de zeci de ori indicațiile lor televizofonice. Ba este ocupat, ba nu răspunde. Unde-or fi?

Iuk nu părea neliniștit. Dar era. Era neliniștit mai ales pentru Grigore.

Vocea sonoră a profesorului Baberik, un coleg al lui Gromov, atrase tuturor atenția. Majoritatea invitaților se strinseseră acum într-un singur grup, unde se desfășura o discuție în care se prinseseră mulți. Iuk folosi prilejul pentru a evita răspunsul la întrebările Ionei. O conduse pe aceasta lângă grupul invitaților.

— Planeta Marte e slab populată, spunea tocmai Baberik. Ar putea primi cu ușurință 7-8 miliarde de pămînteni. Să mergem mai departe. În anumite condiții, planeta Venus...

Iuk interveni.

— Și de ce toate acestea? Facem neomalthusianism în toată regula. Pămîntul va mai fi încă, pentru multe veacuri, suficient de încăpător. Cu mijloacele de care dispunem, poate hrăni 20, 30, 40 miliarde de oameni. Mai ales după ce toate pustiriile vor fi lichidate, iar ghețurile pămînturilor arctice și antarctice topite.

— Popularea altor planete nu e încă nici necesară, nici rațională, observă și Șandor. Se poate calcula ușor ce uriașe forțe și mijloace ar trebui să punem în joc pentru a înfăptui asemenea proiecte. Trebuie văzut dacă aceste forțe și mijloace nu pot fi utilizate mai eficient în altă direcție.

Profesorul Baberik combătu vehement aceste puncte de vedere.

— Putem face și una, și alta. Populația așa-zisei lumi vechi n-a rămas doar staționară după ce Columb a descoperit America. Sînt conștin că peste un secol noțiunea de om nu va mai coincide cu aceea de om pămîntean. Acesta e un lucru esențial. Datorită pionierilor cosmici, umanitatea va dobîndi un orizont tot mai larg.

— Și mie mi se pare, ca și lui Iuk, că nu aceasta e problema centrală, interveni fratele lui Gromov. Avem încă atîtea de îndeplinit pentru a face viața oamenilor de pe pămînt mai plină, mai frumoasă, pentru a ajuta pe fiecare membru al societății umane să se realizeze pe linia aptitudinilor și aspirațiilor sale!

Mai sînt încă oameni pe care nu reușim să-i apropiem suficient de știință, ca și de culmile gîndirii omenești. Arta nu dă încă destul pentru îmbogățirea sufletelor. În viața noastră de toate zilele, în relațiile omului cu omul, și mai ales în psihologia noastră, mai stăruie rămășițe de întuneric preistoric. Desigur, nu acele monstruoșități de acum un veac — de felul șovinismului, calomniei sau violenței —, ci altele, mai puțin grave, dar totuși nedemne de făptura omenească. După părerea mea nu avem încă destulă considerație, înțelegere, dragoste unul pentru altul. Orgoliul și invidia, lașitatea, spiritul de imitație și atîtea altele ne mai rod ființa și alterează frumusețea morală a omului nou.

Calea spre desăvîrșire e lungă, nesfîrșită. Ne apropiem de omul-om, cu fiecare pas al progresului, dar la fiecare cotitură ne dăm seama cît de mult mai avem de mers...

Ultimele cuvinte se pierdură în zgomotul strident produs de risul colectiv al grupului în mijlocul căruia se găsea Ianca. Cît de repede îi cucerise pe studenții favoriți ai lui Gromov fața asta, în ochii căreia

juca neastimpărul! Și cit de stingher se simțea Ilan în lipsa lui Tăun. Toți tinerii ăștia îi păreau nesuferiți.

Pe măsură ce salonul se umplea, oaspeții se întrebau unde este gazda.

Trimiseseră după Gromov la Institut, dar acolo nu era. Plecase fără să lase vorbă unde se duce. Nici Tăun nu putuse fi găsit.

— Ce s-o fi întâmplat cu ei? îngina mereu mătușa Maria, agitându-se prin cameră.

— Nu fii îngrijorată, încercă s-o liniștească Ilona. Probabil vreo dezbateri care s-a prelungit peste așteptări. N-avem, din păcate, nimic altceva de făcut decît să așteptăm.

— În orice caz, interveni Iuk, o să-i spunem bătrînului că așa ceva nu se face. Nu-i tocmai cuviincios să ne lase să așteptăm cu ceasurile!

— Adevărat, foarte adevărat, dar n-a fost vina mea! se auzi deodată vocea profesorului.

Gromov intrase neobservat de nimeni în încăpere.

— În sfîrșit! Pentru o astfel de întîrziere neobișnuită ne așteptăm la explicații tot atît de neobișnuite! spuse fratele profesorului, cu o ușoară dojană în glas.

— Le veți avea, dragii mei, le veți avea!

După ce primi felicitările călduroase ale invitaților, Gromov se așeză pe un jilț și începu să povestească.

— Tocmai mergeam spre casă, cînd televizofonul mi-a semnalat un apel. Președintele Uniunii Internaționale Meteorologice voia să-mi vorbească. Pe un ton care trăda nedumerirea, m-a întrebat de ce nu particip la teleconvorbirea conducătorilor principalelor institute meteorologice din lume. Nimeni nu mă anunțase însă de așa ceva. Pînă la urmă, totul s-a lămurit. Secretarul uniunii uitase să-mi dea de veste.

Ce să mai lungesc vorba? A trebuit să mă duc la centrul de teledezbateri, să mă așez într-un fotoliu, și mai înainte de a avea timp să vă comunic că întîrzi sesiunea a și început.

S-a pus în discuție propunerea unui savant norvegian în legătură cu transformarea climei Antarcticii, Groenlandei și a unor insule de la nordul continentelor american și asiatic — în total 13.000.000 de kilometri pătrați — pe baza energiei calorice furnizate direct, prin radiații, de o serie de noi sateliți ficși și a devierii unor curenți marini calzi. Un proiect interesant, îndrăzneț și — după părerea mea — bine fundamentat din punct de vedere științific. După dezbateri vii, s-a hotărît convocarea unui congres internațional, la care să se discute toată problema. S-au fixat data și locul: peste o lună, la București.

— La noi? întrebă mătușa Maria cu mîndrie în glas.

— Da! Ca un omagiu adus savanților climatologi din acest mare centru științific. Dar unde e Tăun? Abia aștept să-i dau o veste care îl va bucura mult.

De data asta interveni Ilona:

— N-a fost cu dumneata? Noi așa credeam. El e cel de-al doilea sărbătorit și totodată al doilea întîrziat.

— Și eu care voiam să-l anunț că a fost invitat să participe la Congresul de la București! remarcă dezamăgit Gromov. Mi-ar părea rău să i-o spună altul înaintea mea!

— Imi pare atît de bine pentru el, izbucni Ilona, veselă.

Frecîndu-și mîinile ca pentru a și le încălzi, Gromov își îndemnă oaspeții spre masă. Nu dădea nici un semn de neliniște. Mătușa Ma-

ria și Ilona însă împărtășeau aceeași teamă în legătură cu lipsa lui Tăun. Ilona se ferea din calea lui Iuk. Nu se putea descotorosi de o senzație aproape dureroasă de remușcare.

*

Atmosfera din cabinetul de lucru al lui Stevens era încărcată. Tăun își susținea punctul de vedere cu înfrigurare, în ciuda împotrivirii de care se lovea. Nici privirile reci ale lui Stevens, nici observațiile hotărâte ale lui Gorano nu-l făceau să renunțe.

Cu mâinile la spate, parcurgea odaia în lung și-n lat, pradă unei agitații febrile.

— E vorba de viața oamenilor din grupul de cercetare V, reîncepu el pentru a nu știu cîta oară. Peste trei ore...

Stevens îl întrerupse.

— Ascultă, Grigore. Ești un cercetător de valoare, dar un... exaltat. Gîndește-te că nava de supraveghere a grupului se află la 220 de kilometri de epicentrul cutremurului experimental. Nu o dată am calculat raza în care este periculos să se navigheze. Cele mai largi determinări au stabilit-o la 150 de kilometri. În această zonă am avertizat toate vasele să nu pătrundă.

Tăun se opri din mers în fața lui Gorano.

— Fac un ultim apel la dumneata, care ești coordonatorul expediției. Avem de-a face cu prima experiență de producere a unui cutremur artificial submarin. Este necesară o marjă de siguranță cu mult mai mare. Calculele efectuate la Centrul de combatere a cutremurelor nu țin seamă, după părerea mea, de toți factorii locali. Ce vă faceți dacă, în afara elementelor pe care le-ați luat în considerație, intervine, de pildă, și o acumulare de gaze de mare adîncime, aflată sub o presiune considerabilă, sau un efect datorat interacțiunii unor mase puternic radioactive? Poate că...

Privirea coordonatorului îl făcu să se oprească o clipă.

— Nimic nu ne îndreptățește la asemenea presupuneri. Geopalpatul nu a detectat nimic suspect.

— Știți însă prea bine că în zona respectivă nu s-au putut face determinări precise datorită perturbațiilor aceloră încă neexplicate! ripostă Tăun.

— Asta nu dovedește că ai dreptate. Am în fața mea cea mai recentă hartă a subsolului regiunii respective din Oceanul Atlantic. E stabilită de grupul H de cercetare și confirmată de observațiile grupului M. Dumneata pe ce te întemeiezi?

Tăun își mușcă buzele. Era cu atît mai furios cu cît simțea că pare ridicol. Încercă să se stăpînească, dar nu reuși. Izbucni pe neașteptate.

— Pe dragostea de oameni, de viață...

Se opri brusc.

După o scurtă tăcere, Stevens îi răspunse lapidar.

— Argumente neștiințifice. Altceva?

Gorano tresărise la auzul cuvintelor lui Grigore și îi aruncă lui Stevens o privire nemulțumită.

— Trebuie să înțelegi, prietene, începu el, că noi, ca oameni de știință, nu ne putem baza pe astfel de ipoteze nefondate. S-ar putea ivi cineva care să sfătuiască pe oameni să nu mai meargă la suprafața Pământului de teama meteoriților, care, o dată la o mie de ani, ar putea omori pe cineva. Nici o teorie științifică confirmată astăzi nu vine în sprijinul dumitale.

Tăun se frecă cu mâinile la temple. Ce-l făcea să susțină această idee? Să fi fost doar o festă pe care i-o juca sensibilitatea lui exage-

rată?... Era mai mult decât atât. Se simțea irezistibil împins pe poziția aceasta. Deodată îl străfulgeră un gând, o amintire și începu să vorbească :

— În cursul unei cercetări de la Alma Ata, am întocmit o hartă a regiunilor maritime de mare potențial seismic. Se baza pe o teorie neelaborată până în ultimele ei amănunte. Îmi amintesc că am ajuns la unele concluzii care contraziceau datele stabilite până atunci.

Explică pe scurt, dar destul de incoherent, bazele științifice ale studiului. Apoi continuă :

— N-am avut timpul necesar să-mi verific presupunerile. Nici datele pe care mă întemeiam nu le mai am la dispoziție. Dar îmi amintesc că punctul unde se află acum nava de observație a grupului V...

Stevens nu-l lăasă nici de data asta să termine.

— De la neprecis la vag.

— E trist, dar asta înseamnă că deocamdată nu mai am ce spune.

După câteva clipe, Grigore adăugă :

— Mă duc.

Ușa cabinetului se deschise și apoi se închise în urma lui.

— S-a supărat, dar n-avem ce-i face! observă Stevens.

Acum, că Tăun plecase, Gorano părea mai puțin sigur pe poziția lui.

— Ascultă, Stevens, vino cu mine la centru! Nici eu nu cred să aibă dreptate, dar să mai verificăm o dată toate hărțile subsolului atlantic. Poate că raportînd zona regiunii viitorului cutremur artificial la cele mai bine studiate dintre zonele învecinate, vom găsi ceva care să confirme presupunerile lui Grigore. Să nu pierdem nici o clipă!

— Un nebul aruncă o piatră..., vru să înceapă Stevens.

De data aceasta însă, Gorano i-o retează scurt. Îi făcu semn să-l urmeze și porniră în grabă spre terasa locatorului. De acolo, luară heliicopterul spre centrul de operații.

*

Sorbeau cu plăcere din borșul acrișor. Cele două gospodine se bucurau din plin de laudele binemeritate ale mesenilor, cînd Tăun își făcu, în sfîrșit, apariția.

Iona ieși în întîmpinarea lui. O senzație de ușurare o făcea să se miște vioi. Gesturile îi erau învăluitoare, de parcă și-ar fi exprimat prin ele o recunoștință caldă. L-ar fi îmbrățișat numai pentru că era acolo, pentru că dezmințise presimțirile ei înșunecate. Dar expresia lui trăda o neliniște, care o sperie.

— Nu te simți bine? întrebă ea privindu-l în ochi, urmărindu-i cutele de pe frunte.

— N-am nimic... S-a întîmplat însă ceva... O să-ți spun, dar nu acum, mai tîrziu...

Iona îl cunoștea bine. Înțelese că nu era momentul să-l tulbure cu întrebări, că frămîntarea lui avea să izbucnească singură, mai devreme sau mai tîrziu.

— Vă rog să mă iertați..., începu Tăun, adresîndu-se invitaților.

— V-am și iertat pe amîndoi, replică Iuk. Ai luat pildă de la fostul dumitale dascăl, ceea ce explică totul. Nădăjduim însă că nu veți întîrzia și la Congresul de la București...

— Care congres? întrebă mirat Grigore. Nu știu la ce te referi.

Gromov îi relată pe scurt despre noul proiect. Chipul lui Tăun se luminează pentru câteva clipe.

— Bucureștii... Bucureștii! O să-i revăd. Și încă foarte curînd!?

Ce prilej interesant! Profesore dragă, îți sînt adînc recunoscător!
— Nu-mi datorezi mie recunoștință, ci dumitale. Ai fost desemnat pe baza lucrărilor și cercetărilor efectuate.

Tăun simți din nou așintii asupra lui ochii mari ai Ilonei. Voia tocmai să o roage să-și spună gîndul, cînd ea începuse singură să vorbească.

— Cît de ciudat mi se pare cînd aud pe cineva spunînd că îi este dor de locurile unde s-a născut, unde a copilărit! Dacă mi-ar zice mie cineva să-mi revăd satelitul jupiterian, unde mi-am petrecut copilăria și adolescența, i-aș spune că... am altceva mai bun de făcut. Cînd eram acolo, nu-mi displăcea. Dar de cînd am venit pe Pămînt, nu am nici o nostalgie. E adevărat că la București e și congresul, dar de tine, Grigore, te atrage în primul rînd orașul...

— Da, Ilona, așa este! Mi-e dor de acele ținuturi. Tu n-ai avut în cosmos decît un adăpost într-un pustiu încremenit, pe care l-ai acceptat, dar de unde ai fi vrut să scapi cît mai repede. Eu am trăit însă din plin clocotul unei vieți care năzuia tot mai sus. Sînt nerăbdător să aflu unde au ajuns oamenii de acolo.

E adevărat că patria noastră este acum globul pămîntesc, dar nu voi uita niciodată locurile de unde am pornit, pe oamenii cu care am pășit cot la cot în tinerețe. Sînt, de aceea, nespuse de bucuros că s-a ales Bucureștii pentru acest congres. Altfel cine știe cînd m-aș fi hotărît să plec într-acolo!...

Se opri brusc. Vorbînd, uitase de gîndurile care-l chinuiau. Acum se îngrămădeau din nou, apăsătoare.

Între timp, mătușa Maria intervenise și ea în discuție. Era doar vorba despre Bucureștii ei! Preocupat însă cum era de soarta grupului V, Tăun nu auzea cuvintele pe care le rostea bătrîna.

Și cuvintele pe care Tăun le spusese lăncăi, la ivirea ei, adusă de mîna de Ilan, sunaseră reci, convenționale. Ce impresie oribilă îi făcuse fetei acest om distrat și distant! Ilan înțelese că se petrecuse ceva cu maestrul și se retrase împreună cu prietena lui.

Grigore depănă multă vreme singur gîndurile care îl măcinau. Oamenii mîncau felurile gustoase, discutau, rideau, și toate acestea treceau pe lingă el, fără să-l atingă. Spre necazul mătușii lui, Tăun mesteca și înghițea în neștire, fără să simtă gustul bucatelor, fără să spună un cuvînt.

— Ce-i cu tine, băiatule? izbucni la un moment dat bătrîna. De ce nu ne spui ce ai pe suflet?

Dar Grigore parcă nici n-o auzea. O privea cu ochii lui limpezi, fără s-o vadă.

Unde era grupul V? Se uită la cronograf și tresări speriat. Peste exact o oră și un sfert, fundul mării avea să se cutremure, apele să se involbureze, valuri uriașe să se ridice din ocean spre înaltul bolții.

Îi veneau în mînte iar și iar discuțiile din casa lui Stevens. De ce nu voiau să-l asculte?

Ce rost avea să fie acum aici, așezat la o masă festivă, la o aniversare?

Cu o săptămîină în urmă, consiliul interdepartamental hotărîse definitiv că era sănătos, că nu mai avea nevoie de tratament de readaptare. Ar fi trebuit să fie fericit. Dar noua frămîntare legată de soarta grupului V pusese stăpînire pe el. Nu făcea oare exces de zel căutîndu-și parcă singur neazuri?

În imediata lui apropiere, auzi o voce care îl striga. Privind în

jur, văzu că rămăsese singur la masă. Stringea cu putere între degete o linguriță, balansind-o deasupra ceștii de compot de ananas.

— Vino în salon, Grigore! Masa s-a terminat de mult.

Glasul Ilonei era cald, prietenos.

— Sau mai bine spune-mi acum, aici ce s-a petrecut cu tine, stăruie ea.

Grigore ridică ochii spre ea, ca și cum ar fi revăzut-o după o lungă despărțire.

— Ai dreptate. Dar nu-i destul să-ți spun ție. Trebuie să vorbesc cu mai mulți.

— Sînt doar destui în casa asta în astă-seară! încercă într-o doară să glumească Ilona. Tăun parcă nici nu auzise ultimele ei cuvinte.

Se sculă și porni cu pași mari spre salon. În mîna mai ținea lingurița de compot. Abia în momentul cînd ridică amîndouă brațele, cerîndu-le invitaților să-l asculte, își dădu seama de acest lucru, surprinzînd zîmbetele care apăruseră pe cîteva chipuri, pentru a dis-părea, de altfel, foarte repede la vederea figurii lui încordate.

Iuk opri muzica.

— Știi cît de nepotrivite vor suna astăzi aici cuvintele mele, încep Tăun. Dar nu am dreptul să-mi ascund mai departe frămîntarea. E în joc viața unor oameni...

Le povesti în amănunt situația grupului V, controversa dintre el și ceilalți cercetători, țeama care îl cuprinsese pentru viețile tovarășilor săi de muncă.

Abia terminase, cînd profesorul Baberik, care-l ascultase cu un interes deosebit, întrebă unde se află epicentrul cutremurului proiectat.

— 23° longitudine vestică și 28° latitudine sudică, răspunse Grigore.

Fața lui Baberik se întunecă.

— Cum e mai rău. Am primit chiar ieri o comunicare a unui cercetător japonez, care, bazîndu-se pe dezvoltarea unor lucrări efectuate acum vreo 60 de ani la Alma Ata — Tăun tresări la auzul acestor cuvinte —, conchide că acolo și în alte cîteva locuri de pe întinsul oceanelor sînt zone de mare pericol seismic, nedetectabile cu ajutorul geopalpatoarelor datorită acțiunii unor radiații complexe. Un cutremur provocat ar produce, desigur, o furtună puternică pe o suprafață imensă.

— Cînosc și eu lucrarea, observă Gromov, vizibil tulburat. Ai avut, din păcate, dreptate, Grigore. Cît timp mai este pînă la producerea cutremurului?

— 56 de minute.

Gromov sări în picioare.

— La aerodrom! Tăun, Iuk, Baberik, veniți.

Ilan, care ascultase cu atenție încordată relatarea lui Tăun, se apropie de el și îi strînse mîna. Fără nici un cuvînt, Grigore îl luă de braț și porniră împreună în urma celorlalți. Ilan privi o clipă spre lanca și-si dădu seama că-l urmărea din ochi. Pășea alături de Tăun și simțea ceva cald, o mulțumire cum nu mai cunoscuse.

Cinci minute mai tîrziu, racheta de salvare „Albatrosul” spinteca cu o viteză de 12.000 kilometri pe oră ionosfera, îndreptîndu-se spre punctul unde se afla nava grupului V. La aerodrom mai luase doi pasageri neașteptați: pe coordonatorul Gorano și pe cercetătorul Stevens. După o ultimă revedere a datelor și calculelor de care dispuneau, ajunseseră la concluzia că se putea ca Grigore Tăun să aibă dreptate.

*

Rosovski, comandantul grupului V, își privea cu nerăbdare cronograful.

— Încă șase minute! șopti el.

Toate aparatele înregistratoare erau pregătite, și cercetătorii își ocupaseră locurile de observație în navă.

Rosovski se pregătea tocmai să mai dea o raită prin vas, când auzi apelul televizofonic. Se gândi mai întâi să apese pe butonul de oprire, pentru a întrerupe legătura. Mai avea doar atâtea de făcut! Cine știe ce prieten, care-și găsea tocmai acum să-l deranjeze.

Dar pe ecran apăruse de acum chipul profesorului Baberik și se făcu auzită vocea lui gravă.

— Atenție, Rosovski! Grupul vostru este în primejdie! Peste 15 minute racheta de salvare „Albatrosul“ va fi lângă voi. Pregățiți-vă de imbarcare! Întrerupeți imediat lucrările de cercetare!

Comandantul grupului V dădu imediat alarma. Cercetătorii și echipajul de navigație se adunară pe bord. Primiră vestea cu sînge rece, dar totodată conștienți de pericolul pe care aveau să-l înfrunte. Cîțiva cerură permisia să continue observațiile, cel puțin pînă la ivirea navei de salvare.

Douăsprezece minute după ora stabilită pentru producerea cutremurului, un val imens, asemenea unui zid de apă, se ivi la orizont. Înainta cu mare viteză spre navă. Oceanul, pînă atunci neted ca oglinda, începu să se agite.

În același timp, la cîteva sute de metri înălțime, apără un punct argintiu, care creștea treptat. Era racheta de salvare. Aceasta își încetini zborul, apoi se opri cu totul și, deasupra ei, se iviră palele unei elice gigantice. Racheta se transformase în helicopter și începuse să se lase cu mare repeziune în jos...

Cînd marele val ajunse la vreo sută de metri de vas, vîietul lui asurzitor acoperi complet zgomotul motoarelor aeronavei, Rosovski se urcă ultimul în racheta-helicopter.

*

Membrii grupului V se găseau acum în siguranță în „Albatros“.

Dedesubtul călătorilor, oceanul se zbătea furios. Valuri imense se ridicau la mari înălțimi și se aruncau apoi înspumate în jos, iar trombele fîșneau pînă la sute de metri altitudine, străpungînd norii cenușii. Vasul de cercetări era aruncat, ca o jucărie, ba într-o direcție, ba într-alta.

Gorano îl duse pe Rosovski, conducătorul grupului V, în fața lui Tăun. Amîndoi îi strînseră acestuia mîna cu căldură:

— Iată pe salvatorul vostru!

„Albatrosul“ se mai roti de cîteva ori deasupra apelor înfuriate, care ofereau un spectacol măreț. Începu apoi să suie rapid și o porni, cu toată viteza de care erau capabile motoarele sale, spre continent.

Capitolul XXIX

UN STATISTICIAN AL TRANSPORTURILOR

— Indivizi plicticoși au existat și vor exista în toate timpurile, își spuse Grigore Tăun oftînd din greu.

Dar omul care se afla lângă el, în mica rachetă — pe nume Geo Paseta —, nu observă starea lui de enervare și își continuă nestîngerit perorația. Era mic, slab și veșnic agitat. Vorbele îi ieșeau din

gură într-un torent neîntrerupt, imbicsite de date și cifre. O adevărată mașină statistică în funcțiune.

— Trebuie să înțelegem cu toții că transporturile au fost întotdeauna și vor fi întotdeauna arterele prin care curge singele unei regiuni. Într-un singur an se transportă în Sahariana 790.000.000 de călători și produse în greutate de peste două miliarde de tone. Și cit de impresionant, prin amploare, ca și prin perfecțiunea lor, sint mijloacele pe care tehnica modernă ni le-a pus la dispoziție!

Pe vremea duminicale nu existau nici drumuri mobile, nici aviotrenuri intercontinentale. Îți dai seama unde am ajuns?

Paseta scoase un carnet de note și continuă netulburat:

— Locuitorii Saharianei efectuează 72,35% din călătoriile lor de peste 150 de kilometri și 89,40% din cele de peste 500 de kilometri cu vehicule aeriene. Pe de altă parte...

Toate aceste lucruri nu erau, desigur, lipsite de interes. Dar nu numai tonul de lecție cu care erau expuse îl împiedicau pe Tăun să le asculte cu atenție. Ii era mai ales necaz că nu era lăsat să trăiască emoția acestor ore, cînd se găsea în drum spre locurile unde se născuse, pe care avea, în sfîrșit, să le revadă. Acum, mai mult ca oricînd, ar fi avut nevoie de singurătate. Și-ar fi pus televizofonul pe toate posturile de pe latitudinea 45° și ar fi găsit o doină cîntată oierește ca pe malul Oltului, ca în munții Vrancei. Ar fi ascultat versurile unor poeți de pe plaiurile dunărene. În mintea lui se perindau zeci de amintiri scumpe ale copilăriei, apăreau chipuri de oameni și priveliști pe care le cunoscuse. Congresul de la București, la care avea să participe, îi amintea de un alt congres, de cel de la Tuanin, spre care plecase cu zeci de ani în urmă, ca tînăr cercetător. Și chipul Roxanei apărea din zările trecutului, viu și dureros de limpede.

Simțămintele acestea se potriveau cu vorbele lui Geo Paseta ca triful unei privighetori cu zgomotul strident al unei rîșnițe.

Acum tovarășul de călătorie al lui Tăun se înverșunase să-i prezinte un scurt istoric al elementelor de ventilație și încălzit folosite de la crearea aviației. Trecu apoi la o analiză comparativă a eficienței diferitelor mijloace de zbor. Se opri mai îndelung asupra vitezelor de care erau capabile diferitele vehicule aeriene, întărindu-și afirmațiile prin proiectarea a diferite diagrame, tablouri statistice și grafice. Totul era demonstrat riguros, cu argumente precise și complete.

Paseta trecu după aceea la problema accidentelor, iar după ce le clasifică în douăsprezece categorii, după trei criterii de bază — natura lor, cauza lor și urmările lor —, observă că, practic, accidentele dispăruseră în ultimele două decenii.

— Mă înțelegeți, desigur, explică el, apucîndu-l pe Tăun de reverul hainei. În acest interval de timp s-au petrecut doar cinci accidente aviatice și nici unul dintre ele mortal.

Ii arată climatologului o diagramă reprezentînd curba scăderii numărului accidentelor de aviație în secolul al XXI-lea și apoi continuă:

— Astăzi sint realizate condiții ideale de siguranță a zborului. Automatizarea aproape generală a circulației aeriene, motoarele de rezervă, dispozitivele de redresare, parașutele care se deschid singure — de felul celor pe care le-am îmbrăcat noi la urcare — baloanele-parașută pentru cazul unui zbor deasupra mării, toate acestea îi apără de minune viața. În plus, știți, desigur, că nici un vehicul aerian de pasageri nu poate lua oameni la bord înainte de a efectua, teledirijat și fără echipaj, zboruri totalizînd minimum 100.000 de kilometri.

Dacă o astfel de navă experimentală suferă în cursul probelor un accident, ceea ce se întâmplă foarte rar, este revizuită, și defectele de construcție sînt înlăturate. Nu poate fi pusă în serviciu decît dacă efectuează, fără pasageri, zboruri de cel puțin 500.000 de kilometri, în perfecte condiții. În ce privește încercarea prototipurilor, aceasta se face fără pilot, zborurile de probă fiind și mai îndelungate, căci...

Tăun se hotărî să nu mai asculte această revărsare de informații. Încerca să uite de omul care se afla lingă el, să se gîndească numai la revederea care-l aștepta peste jumătate de oră. Nu reuși însă. Cuvintele, rostite uniform și sacadat, îi răsunau în urechi ca tic-tac-ul unui ceasornic prea zgomotos, care nu te lasă să dormi.

Își reamînti cum dăduse pacostea asta peste el. În drum spre aerodrom călătorise cu Geo Paseta în aceeași cabină a drumului mobil. Așa cum era firesc, își împărtășiseră reciproc țelul călătoriei. Amîndoi trebuiau să ajungă, într-o primă etapă, la Benghazi, pe coasta sudică a Mediteranei.

Și de atunci începuse nenorocirea. Paseta vorbea, vorbea, vorbea...

Nu se oprise nici atunci cînd ajunseră la aerodrom. Tăun voia să se îndrepte spre grupul principal al rachetelor de pasageri, dar Paseta îl antrenase în mod energic spre un panou lăaturalnic, pe care era înfățișată vasta rețea a transporturilor aeriene. Aici îi dăduse o nouă serie de explicații, ilustrate prin exemple numeroase și calcule precise.

Cînd Tăun reușise, în sfîrșit, să-l convingă că era tîrziu, Paseta îl luase de braț și pornise cu el, vorbind mereu, spre un grup izolat de patru rachete aflate în apropierea panoului. Grigore ar fi vrut să-l întreb pe însoțitorul său nedorit de ce trebuiau să se urce într-una din aceste nave și nu în cele spre care se vedea eurgînd șuvoiul cel mare al călătorilor. Dar se temea să nu provoace noi și noi explicații obositoare. Deși intrucitva nedumerit, răsufllă ușurat cînd se văzu urcat în navă și putu să apese pe butonul „Benghazi“.

Nu vedea ce importanță ar fi putut avea, la urma urmei, faptul că nu luaseră una dintre rachetele aflate în zona principală de decolare.

Așa îl cunoscuse pe neobositul său interlocutor...

Tresări cînd Paseta i se adresă direct.

— Mă ascultî, nu-i așa? Voiam tocmai să te rog să-mi împărtășești impresiile pe care le avea un călător în vehiculele secolului trecut. Cred că merit pe deplin această modestă răsplată, adăugă el, clipind repede din ochi. Uite, sînt numai ochi și urechi.

Scoase carnetul și îl privi pe Grigore Tăun ca și cum ar fi spus:

— Pînă acum te-am distrat eu pe tine. Acum mă aștept la relații absolut inedite.

Cît mai avea oare pînă la Benghazi? se întrebă Tăun, exasperat. Dar în aceeași clipă se petrecu ceva care îl scuti de răspuns.

Semnalul roșu al alarmei se aprinse și vorbitorul automat al rachetei anunță scurt.

— Atenție! Motorul nu mai funcționează. Săriți cu parașuta peste 15 secunde prin trapa care se va deschide sub voi!

Lui Tăun îi trecu ca fulgerul prin gînd că făcuse rău acceptînd să se urce la aerodrom într-una din navele acelea izolate. Dar nu mai era timp pentru frămîntări. Cînd trapa se deschise își dădu primul drumul în gol.

Amețit de cădere, Grigore Tăun dădu să se ridice în picioare.

Lingă el se afla o stincă ciudată, aidoma unui cap de cal.

Ridicându-se, se izbi cu toată puterea de o ieșitură a rocii dure. Simți o durere cumplită în creștet. În fața ochilor începură să-i joace pete violete, care se înmulțeau tot mai mult, se uneau între ele și îi întunecau treptat vederea. Capul îi zbîrniia de parcă i-ar fi fost plin de bondari.

Se clătina câteva clipe ca beat. Apoi se prăbuși greu, ca un bolovan, la pământ...

Cînd se trezi din leșin, privi în jurul lui fără să înțeleagă nimic.

Se găsea în mijlocul unei zone tipice de deșert. Formele terenu-lui dovedeau că aici vîntul nu era un musafir trecător, ci stăpînul permanent. Nici o urmă de Geo Paseta sau de rachetă.

Valurile barhanelor de nisip, înalte de 20-30 de metri, se întindeau pînă departe, spre orizont. Aveau o formă caracteristică, cu panta expusă vîntului puțin înclinată, cea neexpusă — abruptă și cu două prelungiri laterale. Ondulațiile lor erau de o regularitate uluitoare.

Din loc în loc se zăreau stinci cu înfățișări ciudate, care își datorau în mod evident formele eroziunii curenților aerieni. „Ciupercile“, „sferele“ și „mesele colice“, specifice pustiurilor și altor regiuni bîntuite de vînturi puternice, păreau sculptate de dactilul unui artist cu o imaginație bogată.

În fundul depresiunilor dintre barhane se vedeau pe alocuri tufiguri și ierburi, printre care se iveau din cînd în cînd cîrțițele și sobolanii de nisip. Deasupra lui Grigore roiau mii și mii de muște, străvechea plagă a deșerturilor africane.

Visa oare?

Și dacă nu, unde se găsea și ce era cu el?

În mîntea lui își făcu loc, tulburător și dureros, un gînd ciudat. La început încercă să-l respingă, să-l izgonească, dar în favoarea lui pleda tot ce vedea împrejur.

Și o voce interioară, vocea indoielii chinuitoare, începu să vorbească:

— În jurul tău e Sahara. Ai dormit și ai visat despre Sahariana, despre marile progrese înăptuite de omenire în lupta pentru desăvirșire. Un vis frumos... Hona, Iuk, Han nu există și nici nu au existat vreodată. Submarinul transparent, centrul cultural, vegetația luxuriantă în locul deșertului nu sînt decît plămămuiri ale minții tale, Grigore!

Ce gînd îngrozitor! N-ar fi vrut să piardă cu nici un preț lumea pe care o descoperise, oamenii pe care-i cunoscuse! Credea în ea, credea în ei, căci împlineau idealuri pe care umanitatea le nutrea de veacuri!

Urletul fioros al unui șacal, care răsună peste întinderile galbene și infierbîntate, îl chemă la realitate, ca o dezmințire dureroasă a nădejdlor sale.

Lui Tăun îi era cald, îi era sete și capul îl dureau de parcă ar fi fost gata să se despice în două. Dar toate acestea erau fără însemnătate față de indoiala care-l tortura. Simțea cum ceva se năruie în el.

Un șarpe țîșni dintr-o gaură a stincii. Grigore sări repede la o parte. Tîrîtoarea se depărtă, fără să-i dea vreo atenție.

Vocea interioară devenise acum sarcastică, crudă.

— Unde ți-e Sahariana, marea oază a Africii, cu eroii și înțelepții ei, cu etica ei înaltă? Unde-s procesele care se termină prin condamnări la repaus silnic? Dar de legenda naufragațiilor cosmice îți amintești? Ce-i cu somnoterapia care a durat decenii? Amăgiri, amăgiri! Realitatea pustului e aici, lingă tine...

Era nevoit să gonească fără încetare muștele care i se așezau pe obraz și pe miini.

Gânduri contradictorii îl frământau. Poate că de la explozia atomică nu trecuseră decît cîteva zile... Dar în cazul acesta, cum ajunsese aici?... Existase oare sanatoriul?... În orice caz, un lucru părea cert: nu se afla în Sahariana, ci în plină Sahară!

Dacă însă tot ceea ce — să zicem — „visase“ despre „viitor“ nu a existat nicăieri, atunci... atunci era dator să devină un adevărat profet, să vorbească oamenilor despre morala, arta, sistemul de conviețuire, pe care imaginația lui le scornise și care aveau nenumărate lucruri bune, minunate.

Dar ideile și proiectele tehnico-științifice pe care le avea în minte? Să fi fost și ele rodul fanteziei, cu toată precizia cu care și le amintea? Sau noile sisteme matematice de calcul?

Începu să-și amintească schemele aparatelor meteorologice din institutul de la El-Solohu, cu toate amănunțele lor. Reproduse în gînd schema și funcționarea geopalpatorului.

— Toate acestea — un vis? Nu, era absurd!

Un om nu putea doar să născocească o întregă epocă. Un vis nu putea să cuprindă o lume.

Dar atunci, de unde înviașe Sahara?

Deodată îi veni o idee. Dezlegarea tainei era pe brațul său: televizofonul. N-avea decît să se uite. Dacă era acolo, atunci Sahara aceasta era o iluzie, care avea să se spulbere mai devreme sau mai târziu. Iar de nu... În orice caz, descoperise în sfîrșit cheia cu care putea să lămurască totul.

Cu un gest rapid, își ridică mineca. Televizofonul nu era pe braț. Privi mai atent. Se vedeau parcă urmele lui. Dar poate că erau urmele unui simplu ceasornic. Cine ar fi putut-o spune? Se crezuse atît de aproape de liman și acum era la fel de nedumerit ca înainte.

Un vînt se stîrni brusc dinspre apus, ridicînd nori de nisip fin.

— Apă, unde putea găsi puțină apă în această uscăciune?

În depărtare văzu trecînd siluetele elegante ale unor dromaderi. Poate că acolo era o cale de caravane. Porni la drum, hotărît să nu se oprească înainte de a ajunge la o sursă de apă.

Încălțămîntea i se afunda adînc în nisipul fin al pustiei, dar frământarea care îl copleșea îl făcea să uite de eforturile fizice.

Pînă de curînd se simțise atît de puternic, atît de sigur de el și acum... Avea oare să devină din nou robul îndoielii, o epavă pe oceanul agitat al neliniștii... o reptilă?

Timplele îi zvîcneau.

Cu un suprem efort de voință, încercă să adune laolaltă faptele de care era sigur și să le judece în mod lucid. Față în față, de neîmpăcat, se ridicau două grupuri de imagini, care se contraziceau: pe de o parte tot ceea ce trăise sau i se părea că trăise de la deșteptarea din somnul terapeutic, iar pe de altă parte — acest deșert saharian. Sau una, sau alta erau o amăgire.

Și gîndurile îl hărțuiau fără încetare...

Să fi fost „Sahara“ aceasta un coșmar sau, poate, o nălucire datorată unui șoc suferit în timpul accidentului? Atunci totul ar fi fost

limpede... Dar prea aveau toate obiectele contururi clare, prea se desfășurau toate într-o înălțuire perfectă și logică de cînd se trezise din leșin printre barhane. Atunci nu mai rămînea decît să fie aceasta realitatea, și restul... Și-ar fi dat bucuros viața să nu fie așa. Să nu fie așa... Gemea aproape de deznădejde. Și în gîndurile lui se confundau preocuparea pentru viața sa și pentru destinul omenirii!

Mereu alte urcușuri pe culmile barhanelor și alte coborîșuri în văile cu tufe scunde și pe jumătate uscate.

Își simțea gîtul din ce în ce mai uscat. Înainta din ce în ce mai anevoios, covîrșit de o oboseală cumplită. Respira cu greu aerul sufocant, amestecat cu pulberea fină a pustiului.

De cîteva ori i se păru că izbăvirea este aproape. În fața lui, la vreo cîteva sute de metri, îi apărură grupuri de palmieri, care se oglindeau în apele unui lac, fîntîni la care se adăpau animale, turme de antilope grațioase gonind prin savană. Dar cînd venea mai aproape, totul dispărea. Simple fenomene de fața morgana, atît de obișnuite în deșerturi.

Și Tăun continua să rătăcească, asemenea unui om beat, prin lumea încinsă a valurilor galben-roșcate. Și deși setea devenise acum cumplită, nu căuta numai apă. Așa cum îi era sete să bea, așa îi era sete să știe.

— Sahara sau Sahariana? Această întrebare îl frămînta fără încetare, obsedant.

Pășea clătîndu-se. Trupul i se lăsa cînd pe un picior, cînd pe celălalt, iar brațele se bălăbăneau de-a lungul corpului. Muștele îl înțepau tot mai des pe obraz, iar el se simțea prea vlăguit ca să le alunge.

— Să afle, să afle unde este!

Acesta era singurul gînd care mai rătăcea prin mintea lui chinată. Dar și el început să se steargă, treptat, ca ros de șmirghelul fin al nisipului purtat de vînt.

O liniște stranie începu să-l învăluie. Din depărtări îi răsunau acum în minte versurile lui Pușkin:

„Singur, în pustie,

Prin nisipuri roșii și fierbinți...”

Numai repetarea lor mai stăruia în mintea-i goală.

Deodată se opri în loc, uimit, fără să înțeleagă.

— Capul de cal! Capul de cal! Unde îl mai zărise? Își zminți. Era stîncă de unde pornise. Nu încăpea nici o îndoială.

Făcu un ultim efort ca să înțeleagă. De-ar muri după ce va fi aflat adevărul...

Dar obiectul argintiu care sclipea pe nisip era oare tot o nălucire? Se țiri spre el. Îl pipăi. Îl strînse în mină.

— Televizofonul! Televizofonul!

Televizofonul era aici. Deci Sahariana...

Îl mîngîie ca pe o ființă dragă. Îl strînse la piept ca pe un taismă. Era mărturia indiscutabilă a realității vieții pe care o trăise în ultimul an, a lumii noi pe care oamenii o făuriseră. O bucurie imensă îi cuprinsese sufletul.

Umanitatea ajunsese deci într-adevăr pe acea culme înaltă a realizării individului, a desăvîrșirii societății!

Niciodată nu-i fusese atît de drag acest aparat, niciodată nu îi apăruse atît de frumos ca acum, cînd regăsea prin el o lume întregă! Orice s-ar fi întimplat de acum înainte, știa că societatea veacului al XXI-lea, așa cum o cunoscuse, există și va dăinui.

Capitolul XXXI
RACHETA DE SALVARE

Grigore forma tocmai indicativul televizofonic al profesorului Grigore, cînd simți că cineva îl bate pe umăr. Se întoarse și îl recunoscu pe Iuk. Se apropiase de el, împreună cu încă un bărbat. Ceva mai încolo era un vehicul aerian, care aterizase fără nici un zgomot.

— Grigore, Grigore! Am avut mari emoții cu tine! fură primele cuvinte ale lui Iuk. Și continuă: Cînd am fost înștiințați de la aerodrom că te-ai urcat într-o rachetă prototip, în curs de experimentare, ne-am speriat cu toții. Am pornit împreună cu Andrew, de la serviciul de control al aerodromului — arătă spre însoțitorul său —, în prima rachetă care a plecat în căutarea ta.

Se îmbrățișară. Tăun strînse mîna lui Andrew, iar acesta îi dădu să bea un lichid rece, răcoritor. După ce sorbi tot conținutul vasului, Grigore întrebă, continuînd să gîfîie:

— Dar Geo Pasetă, însoțitorul meu din navă? Ce s-o fi întîmplat cu el? Nu cumva e rănit?

De data aceasta îi răspunse Andrew:

— Nici o grijă. E bine, sănătos. Parașuta l-a dus la vreo zece kilometri de aici. Acum un sfert de ceas, posturile de radioteleviziune au anunțat că a ajuns la Benghazi.

Tăun privi din nou în jur. Deșertul — Sahara — era totuși acolo! Nu pieriseră o dată cu ivirea salvatorilor săi.

— Explică-mi, Iuk, unde sînt. Ce caută deșertul în Sahariana? Nu pricep nimic...

Profesorul de tehnofizică izbueni într-un hohot de rîs, care nu se mai stîrșea. Abia reuși să îngîne:

— Auzi întrebare! E rezervația, Grigore, rezervația. „Mica Sahară“, cum îi spunem noi! Era cît p-aci să fii primul om sîșiat de fiare sălbatice în secolul al XXI-lea!

Tăun îl privi mult timp fără să priceapă.

Rezervația, rezervația, rezervația...

Cuvîntul îi răsuna în cap ca repetat de un ecou fără sfîrșit.

Și apoi, deodată, risul izbueni și din el, ca un torent, izgonind durerile și temerile, limpezind dintr-o dată totul.

*

Zburau acum spre departamentul Benghazi, în regiunea Cirenaicei nord-africane. Vorbea Iuk.

— ...Îți înțeleg nedumerirea. Mă miră numai că la El-Solohu n-ai auzit niciodată vorbindu-se despre rezervația de pustiu, unde se conservă cu atîta grijă, ca o amintire a trecutului, un colț al deșertului de altădată.

Realizarea acestui muzeu viu n-a fost deloc ușoară. Trebuia împiedicată pătrunderea norilor deasupra zonei rezervației, stîrnite în mod artificial vînturi uscate, asigurată păstrarea florei și faunei specifice și, înainte de toate, trebuia contracarată influența regiunilor înconjurătoare, a căror climă nu seamănă, precum știi, cituși de puțin cu a unui pustiu. Pe de altă parte, era necesar ca insula de nisip fierbinte să nu influențeze în mod defavorabil zonele limitrofe. În calea vînturilor purtătoare de nisip ale acestui deșert miniatural, au fost ridicate diguri înalte, iar insectele dăunătoare se lovesc, la limitele ei, de perdele radiante, prin care nu pot trece.

— Interesant, Iuk, foarte interesant! Dar spune-mi cum se explică faptul că, încercînd să ajung la o oază, am revenit în același loc

de unde am pornit, deși sint incredințat că am pășit drept înainte și nu m-am abătut nici o clipă spre stînga sau spre dreapta?

— Fenomenul este simplu, observă Iuk. În întuneric și în locuri lipsite de puncte de reper, mergînd multă vreme în ceea ce ți se pare a fi o linie dreaptă, faci de fapt un ocol, în cerc, în sensul opus acelor unui ceasornic, de la dreapta spre stînga. Lucrul se datorește asimetriei ponderale a corpului omenesc. Ficatul e de vină, după cum tot datorită lui sintem dreptaci.

*

Acum Tăun se simțea din nou stăpîn pe sine.

Uitînd de frămîntările prin care trecuse, se întreba cum de putuse să se îndoiască de realitatea epocii și lumii în care își trăia cea de-a doua existență. Avea acum din nou dreptul să zîmbească, să se bucure de viața pe care și-o cucerise.

El lăsa cu dinadinsul să-i lunece în gînd imaginea Iionei. Era dureros să știe că a pierdut-o, că i-ar fi putut lumina fericirea pe care începuse s-o trăiască, că nu știuse s-o păstreze. Lăsa cu dinadinsul să-l stăpînească gîndul dureros al pierderii iremediabile. Și, alături de chipul Ionei, se ivi imaginea Roxanei. Iona. Roxana. Dragoste! Dragoste!

Oare se poate sfîrși dragostea cu un om! Oare nu începe ea cu fiecare om care-și găsește loc în sufletul tău?

Dragoste... Iubire...

Nu, iubirea nu poate să moară. Ea reinvie veșnic.

*

Racheta se opri pentru cîteva minute la Benghazi, și Iuk cobori. Apoi Tăun porni mai departe, deasupra valurilor albastre ale Mediteranei. Curînd, pe oglinda apei, apărură, ca niște pete verzi, insulele pitorești ale arhipelagului grecesc.

Și cu cît se apropia mai mult de plaiurile natale, simțea cum tulburarea îl gîtuia.

Rînd pe rînd, rămăseseră în urmă peninsula „celor trei degete” — cum îi plăcea lui în copilărie să numească Thesalika —, apoi fluviul Marița, munții Balcani...

Și iată Dunărea!

Visase de mult să o revadă, ca pe un prieten drag. Iși scurgea lin apele printre malurile înverzite. În mînte îi răsuna minunatul cîntec al „Ciocirlei”. Apoi alte cîntece și iarăși altele.

O pată pestriță se ivise. Creștea repede. Erau Bucureștii. Grigore Tăun privi prin lunetă și, cînd deosebi primele blocuri de locuințe profilîndu-se în mijlocul zonelor înverzite, se simți iarăși tînăr, tînăr cu adevărat. Fremăta de nădejde, de doruri.

Racheta începu să coboare rapid spre orașul în care avea să se țină Congresul internațional pentru transformarea climatei regiunilor polare, unde avea să se întâlnească cu tîneretea lui și să-și cucerească definitiv viitorul.

Cînd ieși în pragul ușii aeronavei și puse piciorul pe prima treaptă el văzu oameni, mulți oameni zîmbitori, care făceau semne pline de prietenie, de dragoste. Părea că recunoaște sute de figuri. Dar pe cine întîmpinau acești oameni? Făcu pînă și gestul mecanic de a se întoarce și a căuta să descopere pe cel așteptat. Trecură cîteva clipe pînă să se dumirească.

Oamenii aceia veniseră cu toții să-l salute, să salute sosirea lui. Îl sărbătoreau ca pe un erou al științei pornit de pe meleagurile acestea, ca pe eroul lor.

Și Grigore Tăun se simți copleșit de sentimentul minunat pe care oamenii îl numesc fericire.

S F I R Ș I T

Rugăm cititorii să ne trimită impresiile și sugestiile lor asupra lucrărilor publicate în colecția noastră pe adresa București, Raionul I. V. Stalin, Casa Științei, Piața Științei Nr. 1, Redacția revistei „Știință și tehnică”. Telefon 7.60.10 int. 1571-1164.

Colecția „Povestiri științifico-fantastice” apare la 1 și 15 ale fiecărei luni, în 32 pagini, prețul de 1 leu exemplarul.

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

Prețul abonamentelor :

3 luni	6 lei
6 luni	12 lei
1 an	24 lei

APARE DE DOUĂ ORI PE LUNĂ - PREȚUL 1 LEU